

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Politické aspekty územní samosprávy – volební chování
obyvatel města Jičína**

Michaela Stránská

© 2016 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Michaela Stránská

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Politické aspekty územní samosprávy – volební chování obyvatel města Jičína

Název anglicky

Political Aspects of Local Government – Voting Behavior of Inhabitans of the Town Jičín

Cíle práce

Cílem práce bude ověřit uplatnitelnost teorie volebního chování ve volbách lokálního politického sboru na příkladu středně velkého města České republiky, o němž se dá předpokládat, že v pozadí zvoleného zastupitelstva stojí faktory jak místně kontextuální tak faktory sociálně strukturálního charakteru. Dílčím cílem práce je popsat a interpretovat volební chování elektorátu vybrané municipality ve volbách místního zastupitelstva.

Metodika

Práce bude pojata jako případová studie. Objektem výzkumu bude město Jičín. Jedná se o město v českých podmínkách střední velikosti, které je charakteristické fragmentovaným stranickým systémem. Subjekty výzkumu budou občané tohoto města, kteří se účastní voleb místního zastupitelstva. Data potřebná k naplnění cíle budou získána zejména prostřednictvím dotazníkového šetření. Dále budou využita volební data Českého statistického úřadu. Další využitou technikou sběru dat při tvorbě práce bude studium dostupných dokumentů, zejména místní periodika, materiály politických stran, zápisy z jednání zastupitelstva, apod.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

volební chování, politická strana, volič, zastupitelstvo obce, volby, volební účast, lokální demokracie

Doporučené zdroje informací

- BALÍK, Stanislav. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. 1. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2009. 250 s. Politologie, 1. ISBN 978-80-247-2908-4.
- BERNARD, Josef, KOSTELECKÝ, Tomáš, ILLNER, Michal, VOBECKÁ, Jana. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha. Sociologické nakladatelství SLON. 2011. 237 s. ISBN 978-80-7419-069-8.
- ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav, ČOPÍK, Jan. Demokracie v lokálním politickém prostoru. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3061-5.
- MATĚJŮ, Petr, VLACHOVÁ, Klára. Nerovnost, spravedlnost, politika. 1 vyd. Praha: SLON, 2000. 402 s. ISBN 80-85850-82-6.

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Radek Kopřiva, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 9. 11. 2015

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 01. 03. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Politické aspekty územní samosprávy – volební chování obyvatel města Jičína" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu Ing. Radkovi Kopřivovi, Ph.D. za poskytnutí cenných rad, za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této diplomové práce.

Politické aspekty územní samosprávy – volební chování obyvatel města Jičína

Political aspects of local government – Voting behavior of inhabitants of the town Jičín

Souhrn

Diplomová práce se zabývá analýzou volebního chování obyvatel města Jičína. Teoretická část práce pojednává o lokální demokracii, seznamuje s volebními systémy či různými výzkumy volebního chování. Stěžejní částí diplomové práce je praktická část, ve které je provedena případová studie, která prezentuje socioekonomické, demografické a politické charakteristiky města Jičín. Tato část je východiskem pro posouzení volebního chování obyvatel města Jičína. Diplomová práce dále shrnuje volby do Zastupitelstva města Jičína v letech 2006, 2010 a 2014 a také popisuje volební účast obyvatel města. Součástí práce je kvalitativní výzkum v podobě řízeného rozhovoru s lídrem Jičínského Demokratického Klubu a Zastupitelem města Jičína. V poslední části práce je proveden kvantitativní výzkum, díky němuž je možné odpovědět na stanovené pracovní otázky týkající se volebního chování obyvatel města Jičín.

Klíčová slova

volební chování, politická strana, volič, zastupitelstvo obce, volby, volební účast, lokální demokracie

Summary

The main objective of this thesis is to analyze the voting behavior of the citizens of the city of Jičín. The theoretical part deals with local democracy, introduces the voting system or different researches of voting behavior. The mainstay of this thesis is the practical part consisting of case study, whose task is to analyze behavior of Jičín citizens. The author of this thesis determined four tasks. First one is the implementation of socio-economic and demographic characteristics of Jičín, enabling to conclude the voting behavior of its citizens. The other task is the analysis of election results in 2006, 2010 and 2014. Further is analyzed the voter turnout in Jičín and political parties which participated in past years are introduced. The third task is the qualitative research in the form of interview with the Jičínský Demokratický Klub leader and city's councilor. In the last – practical part is conducted quantitative research, which will enable to answer the questions, regarding election behavior of citizens of Jičín.

Keywords

voting behavior, political party, voter, municipal government, elections, voter turnout, local democracy

Obsah

Úvod.....	9
Cíl a metodika práce	10
TEORETICKÁ ČÁST	12
1 Specifika lokálních politických systémů	14
1.1 Lokální demokracie a velikost obcí	14
1.2 Lokální stranické systémy	14
1.3 Konfliktní linie v malých obcích	15
1.4 Lokální modely demokracie ve venkovských obcích ČR	16
1.4.1 Modely sestavování kandidátních listin.....	16
1.4.2 Hodnocení lokálních modelů demokracie	19
2 Územní samospráva v České republice	20
2.1 Formální aspekty územní samosprávy.....	20
2.1.1 Působnost obcí	21
2.1.2 Orgány obce.....	22
3 Volby	24
3.1 Komunální volby	25
3.1.1 Kandidátní listiny.....	25
3.1.2 Hlasování	25
3.1.3 Výsledky voleb	26
4 Volební chování	27
4.1 Výzkum volebního chování v ČR.....	27
4.2 Modely a faktory ovlivňující volebního chování.....	32
4.2.1 Sociologický model	33
4.2.2 Model stranické identifikace.....	35
4.2.3 Model racionálního výběru.....	35
4.2.4 Lokální faktory	35
4.1.5 Ostatní faktory	36
5 Volební účast	38
ANALYTICKÁ ČÁST	41
6 Případová studie - volební chování obyvatel města Jičín	41

6.1 Socioekonomická a demografická charakteristika města Jičín.....	41
6.1.1 Základní informace	41
6.1.2 Obyvatelé	42
6.1.3 Školství a vzdělanost	44
6.1.4 Zaměstnanost, ekonomická situace.....	44
6.1.5 Postavení v systému veřejné správy	47
6.2.1 Místní politické subjekty	49
6.2.2 Volby do Zastupitelstva města Jičín v letech 2006, 2010 a 2014.....	53
6.2.3 Volební účast	57
6.3 Výzkum – volební chování obyvatel města Jičín	60
6.3.1 Data z dotazníkového šetření	61
6.3.2 Diskuze	75
7 Závěry	79
Seznam tabulek	82
Seznam grafů a obrázků.....	82
Seznam zdrojů.....	84
Přílohy.....	89
Příloha A – Mapa města Jičína	89
Příloha B - Rozhovor s lídrem Jičínského demokratického klubu	90
Příloha C - Dotazník: Politické postoje voličů obce Jičín	93
Příloha D – Názory a postřehy respondentů na politickou situaci města Jičína	99
Příloha E – Volební program Jičínského Demokratického Klubu	100
Příloha F – Odlišnosti volebního chování při volbách do PS a zastupitelstva města	102

Úvod

Volební chování obyvatel, jejich preference a postoje jsou významnými faktory, které ovlivňují budoucí vývoj státu. Mimo politologie hraje velkou roli ve výzkumu voleb a volebního chování sociologie, která mimo jiné zkoumá vztahy mezi hodnotami lidí a jejich volebními preferencemi. V neposlední řadě zkoumá okolí, které jedince ovlivňuje ve vývoji jejich politických názorů.

Problematika volebního chování a lokální demokracie je poměrně složitá, jelikož do současné doby nebylo provedeno tolik výzkumů, aby se dalo pracovat s dostatkem dat a sociálních proměnných. Výzkum volebního chování limituje nedostatek informací o voličích, pozadí situace voleb, způsobu hlasování apod. Tyto údaje z větší části pohromadě zveřejňovány nejsou, a proto je nutné provést vlastní výzkum.

Autorka diplomové práce si pro výzkum volebního chování vybrala obec Jičín, jako příklad středně velké municipality, která na druhou stranu nese určité prvky maloměsta. Z toho důvodu bude sledovat, nakolik se v obci promítají faktory ovlivňující malé municipality a zároveň faktory, které se objevují u velkých municipalit, pakliže není ovlivňována strukturálními faktory. Každý občan by se měl zajímat o správu své obce a o to, v jakých rukou se ocitne. Z toho důvodu je autorka názoru, že by měli občané obce věnovat komunální politice a volebnímu chování obyvatel měst velkou pozornost. Každá oblast má svá specifika, různé regionální disparity, které chování obyvatel dané obce ovlivňují, a proto nelze komunální politiku ve všech obcích zobecňovat.

Cíl a metodika práce

Cílem práce bude ověřit uplatnitelnost teorie volebního chování ve volbách lokálního politického sboru na příkladu středně velkého města České republiky, o němž se dá předpokládat, že v pozadí zvoleného zastupitelstva stojí faktory jak místně kontextuální, tak faktory sociálně strukturálního charakteru. Záměrem je prokázat, do jaké míry tyto faktory obyvatelé města Jičín ovlivňují, zda lze volební chování obyvatel města Jičína označit jako stabilní a jaké postavení mají nově vzniklé politické strany na lokální politické scéně. Dílčím cílem práce je popsat a interpretovat volební chování elektorátu vybrané municipality ve volbách místního zastupitelstva.

Práce je pojata jako případová studie. Objektem výzkumu je město Jičín. Jedná se o město v českých podmínkách střední velikosti, které je charakteristické fragmentovaným stranickým systémem. Subjekty výzkumu jsou občané tohoto města, kteří se účastní voleb místního zastupitelstva. Hlavními metodami použitými v této diplomové práci jsou analýza teoretických pramenů a analýza s využitím statistických dat. Byl proveden jak kvantitativní výzkum, tak kvalitativní výzkum prostřednictvím řízeného rozhovoru s předsedou politické strany působící v zastupitelstvu. Data potřebná k naplnění cíle jsou získána zejména prostřednictvím techniky sběru dat dotazníkového šetření. Jedna z možností, jak získat data o volebním chování obyvatel, je dotazování voličů na důvody jejich volby v daných a předchozích volbách. Kritéria výběru jednotek výběrového souboru byla dána trvalým bydlištěm v obci Jičín. Poměr vyplněných a zobrazených dotazníků udává údaj návratnost dotazníků. Tento údaj nezapočítává ty respondenty, kteří byli osloveni, ale neklikli na odkaz na dotazník. Formou statistického zjišťování byl stanoven záměrný výběr. Zkoumané jednotky, čili voliči, byli vybíráni tak, aby dobře reprezentovali zkoumaný soubor.

Další využitou technikou sběru dat při tvorbě práce je studium dostupných dokumentů, zejména místní periodika, materiály politických stran, zápisy z jednání zastupitelstva, apod. Práce je vytvořena na základě studia dokumentů, a to jak ze zdrojů monografických, tak elektronických (např. data Českého statistického úřadu). Stěžejní informace jsou postaveny na autorských monografiích, v nichž je problematika konceptualizována. Získaná data jsou zobrazena v přehledných tabulkách i v grafickém znázornění.

V průběhu zpracovávání diplomové práce se autorka potýkala s několika problémy. Při charakteristice demografické a sociální struktury města Jičína narazila na dostatek souhrnných informací a statistických dat pojednávajících o Královéhradeckém kraji, o něco méně zveřejněných dat o okresu Jičín, ale v samotném městě Jičín bylo provedeno jen velmi málo výzkumů, se kterými by se dalo pracovat. Samotné město má na svém portálu zveřejněn výzkum, který sociální a demografickou charakteristiku mapuje, ale data jsou již zastaralá, aby se s nimi dalo samostatně pracovat, byla nutná aktualizace některých údajů, které již v současné době nejsou platné.

Na základě získaných informací se potvrdí či vyvrátí teoretická východiska a budou zodpovězeny stanovené pracovní otázky, které byly stanoveny takto:

1. „Je volební chování voličů obce Jičín ovlivněno sociálně strukturálními faktory v regionu?“
2. „Přebírají nová politická uskupení v Jičíně roli tradičních politických stran?“
3. „Dá se označit volební chování obyvatel obce Jičín jako nestabilní?“

Diplomová práce je rozdělena celkem do čtyř kapitol. První se skládá z teoretických poznatků, zbylé tři jsou částí analytickou. První kapitola diplomové práce obsahuje teoretický základ pro téma voleb, a zabývá se výkladem základních pojmů v této problematice. Druhá kapitola se zabývá charakteristikou města Jičín, která je zaměřena na demografickou a sociální strukturu města. Třetí kapitola obsahuje politickou charakteristiku obce Jičín. Popisuje její hlavní místní politické subjekty, výsledky voleb v posledních třech volebních obdobích, ze kterých lze vyvodit určité závěry ve volebním chování obyvatel města Jičína. V rámci této kapitoly byla vybrána konkrétní politická strana, s jejímž lídrem byl proveden řízený rozhovor. Poslední kapitola diplomové práce představuje výzkum, který na základě dotazníkového šetření reprezentuje aktuální politické názory a postoje voličů.

TEORETICKÁ ČÁST

Demokracie je úzce vázána na lokální politický prostor. Čmejrek, Bubeníček, Čopík (2010) v této souvislosti zmiňují R. Dahla (1995), který pojednává o demokratické transformaci - demokracie je zde vykonávána prostřednictvím zvolených zástupců, kteří za občany rozhodují. Jedná se o tzv. zastupitelskou demokracii, kdy je demokratický proces zprostředkován mezi občany a politikou.

Čmejrek, Bubeníček, Čopík (2010) popisují, že v moderní demokracii hraje významnou roli samospráva. Samosprávná obec pro občana představuje místo, kde žije. Demokracie v lokálním politickém sektoru je velmi specifická. Občan obce cítí jistou příslušnost k lokální komunitě, ale je to něco jiného, než identifikace s celou národní politikou. Proto má lokální politika jiný význam, než politika národní.

Pojem lokální demokracie je možné interpretovat jako fungování demokratických procesů na lokální úrovni politického procesu v municipalitách. Zahrnuje lokální politickou participaci občanů. Čmejrek, Bubeníček, Čopík (2010) rozlišují lokální demokracii ve dvou rovinách. Jednak jako instituce lokální vlády, co zahrnuje například starostu, zastupitelstvo, obecní radu, atd. Druhou rovinu představují aktivity občanské společnosti.

Mezi základní demokratické procesy Čmejrek, Bubeníček, Čopík (2010:12) zahrnují:

- pravidelné volby,
- právo politické opozice a menšin vyjádřit svůj názor a nesouhlas, ovlivnit politický proces,
- respektování základních lidských a politických práv,
- ekonomická práva, právo na osobní rozvoj.

Lokální demokracie zajišťuje úzký vztah mezi vládou a občanskou společností. Tento vztah je zásadní pro identifikaci problémů a jejich řešení. Čmejrek, Bubeníček, Čopík (2010) zmiňují, že problematika lokální demokracie zahrnuje optimální rozložení

rozhodovacích pravomocí a odpovědnosti mezi správou lokální administrativy a občany obce. Mezi klíčové pojmy lokální demokracie Bubeníček řadí následující pojmy:

1. demokratické instituce,
2. sociální prosperita,
3. dobrá vláda,
4. občanství,
5. komunita,
6. diskuze,
7. politická socializace.

Všechny tyto pojmy jsou pilíři lokální demokracie a dovolují občanům se svobodně vyjadřovat, informovat a ovlivňovat politickou situaci.

1 Specifika lokálních politických systémů

V komunální politice jsou zohledňována specifika místních politických prostředí. První pohled na lokální politiku je dle Čmejrk, Bubeníčka, Čopíka (2010) ten, že se jedná o nejnižší stupeň politiky v politickém systému státu, a tak lze vyvozovat jeho fungování z funkčních schémat politických systémů na vyšší úrovni. Další přístup tvrdí, že komunální politika má tolik podob, kolik je obcí. Dle tohoto názoru lze na základě případových studií lze vyvozovat opatrné závěry – generalizace.

1.1 Lokální demokracie a velikost obcí

Důležitost zkoumání komunální politiky v obcích menších kategorií nesmí být opomenuta, vzhledem k tomu, jaká je četnost malých obcí v České republice. Čmejrek, Bubeníček, Čopík (2010) uvádí, že počet obcí do 1000 obyvatel je v České republice celých 78 %.

V menších obcích s omezeným sociálním prostorem je ulehčena občanům kontrola nad místními politickými zástupci, ale na druhé straně jsou limitováni výběrem kvalitních kandidátů. V krajním případě může dojít i k ovládnutí lokální politické scény místními klany či autoritami.

Od počtu obyvatel se odvíjí množství finančních prostředků obce získaných ze státního rozpočtu, které mají také vliv na charakter místní samosprávy. Malé obce a jejich nízký rozpočet tak předurčují, že se zde bude jednat spíše o údržbářskou podobu místní politiky a politická rozhodnutí tak budou značně limitována.

1.2 Lokální stranické systémy

Lokální stranické systémy jsou neopomenutelnou součástí studie komunální politiky. Čmejrek, Bubeníček, Čopík (2010:106) avizují, že v malých venkovských obcích lze zkoumání politiky omezit na analýzu stranického systému. Místní politický proces mívá jiné pozadí, než politickou ideologii a překrývá se s činnostmi běžného života v obci.

Pojem stranický systém je definován jednak jako konfigurace politických stran v rámci politického systému, dále jako vzájemné vztahy mezi politickými stranami a schémata chování, které vyplývají ze stranického boje o hlasy voličů. Stranický systém je jakýsi systém interakcí, které vyplývají z předvolebního boje. Stranické systémy tedy jsou ovlivňovány různými druhy konfliktů, které tvoří základ následujícího pojmu „konfliktní linie“.

1.3 Konfliktní linie v malých obcích

Čmejrek, Bubeníček, Čopík (2010:125) vymezují pojem konfliktní linie jako konflikt různých zájmů určitých skupin obyvatel, kolem nichž se vytváří politické subjekty, jejichž vzájemné vztahy vytváří podobu a mechanismus stranického systému. Další definice pojem popisuje jako konfrontaci vizí rozvoje obce, se kterou jsou spojeny určité politické osobnosti, lokální strany. Jedním z východisek teorie konfliktních linií je předpoklad, že obyvatelé, kteří patří do stejné sociální skupiny, se ve volbách chovají podobně – volí ty soupeře, kteří v konfliktu zastupují stejnou stranu.

Konfliktní linií lze označit pouze konflikt dlouhodobého charakteru, který představuje politický problém. V případě malých obcí na lokální rovní se může jednat o zdroj politických sporů spíše v osobních vztazích než v ideologických přesvědčeních. Může se jednat o různé střety konkrétních ekonomických zájmů, jak Bubeníček, Kubálek (2010) dále popisují. Příkladem může být prodej obecních budov a pozemků zhodnotitelných prostřednictvím úpravy územního plánu obce, rozhodování o provozu obecní školy, stavbě obecních bytů, domu s pečovatelskou službou, atp. Může dojít k tzv. tlaku místních obyvatel na zastupitelstvo, aby zajistilo kvalitnější občanskou vybavenost obce, a tím se vytváří podmínky pro vznik konfliktu na základě rozporu.

Výzkumem konfliktních linií v malých obcích se zabývají například autoři Bubeníček, Kubálek (2010) či Čmejrek, Bubeníček, Čopík (2010). Své výstupy vyvozují z konkrétní situace v určité obci. U první varianty analýzy konfliktu byl důsledkem střetu konkrétních zájmů (v uvedeném případě ekonomických zájmů) vznik pluralitního stranického systému. Chování aktérů sporu v souboji o rozhodování nad vedením obce je ovlivněno jejich

konkrétními osobními zájmy. Dalo by se polemizovat nad chápáním obecného blaha ze strany obou z aktérů, ale tyto situační konflikty řeší opravdové konkrétní projekty, jejichž vyřešením by mělo dojít k zániku střetu názorů a tím pádem i důvodů pro vznik pluralitního prostředí (tomu by odpovídala nestabilita lokálních stranických systémů). Čmejrek, Bubeníček, Čopík (2010:144) ale uvádí, že ke vzniku pluralitního prostředí může dojít i bez evidentních příčin, a to například u obcí, kde se vyskytuje vyšší míra občanské participace místních obyvatel.

1.4 Lokální modely demokracie ve venkovských obcích ČR

Čmejrek, Bubeníček, Čopík (2010: 155) uvádějí jako hlavní kritérium pro typologizaci lokálních modelů demokracie způsob sestavování kandidátních listin. V malých obcích tato činnost patří mezi hlavní předvolební aktivity. Autoři předpokládají, že způsob sestavování kandidátních listin vychází ze zavedených vzorců chování a mechanismu stranického systému. Také představuje atribut vedení volebního boje v malých obcích, který je naprosto specifický pro malé obce. Krom velikosti obce a zastupitelstva jsou determinanty lokálních modelů demokracie i rozsah sociálního prostoru, místní politika a rivalita, formování volebních koalic, participace občanů či zaběhnuté vzorce chování místních.

1.4.1 Modely sestavování kandidátních listin

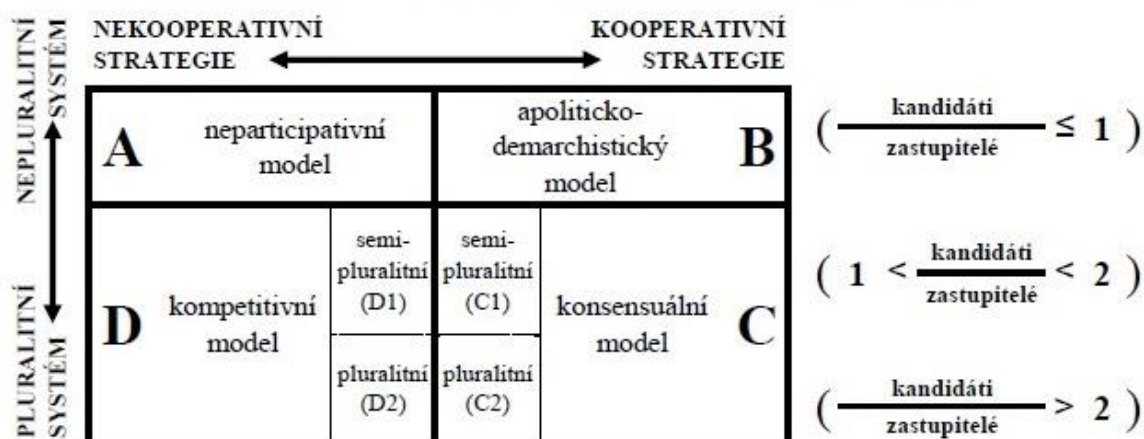
Za hlavní kritéria vymezující základní modely sestavování kandidátních listin, které umožňují typologizaci lokálních modelů demokracie v malých obcích ČR, lze dle Čmejrka, Bubeníčka, Čopíka (2010: 156) považovat následující dva faktory: formát stranického systému (jeho plurality) a úroveň rivality (volebního boje o hlasy voličů). Úroveň rivality je nejdůležitějším kritériem pro určení charakteru volebního boje v komunálních volbách. Autoři píší, že úroveň rivality neurčuje pouze formát stranického systému, tedy kolik stran je v opozici, ale jsou zde i jiné faktory, které vyplývají z lokální politické kultury a místních tradic. Shodují se, že otázku úrovně rivality v malých obcích je možné dle výzkumů komunální politiky omezit na problematiku sestavování kandidátních

listin. Modely sestavování kandidátních listin dle úrovně rivality lze vymezit na kooperativní a nekooperativní.

Z hlediska plurality stranického systému lze lokální systém stran rozlišit na pluralitní a nepluralitní a určující faktor plurality autoři považují celkový počet kandidátů na kandidátních listinách všech volebních stran a ne pouze jen počet volebních stran. Za pluralitní je možné systém označovat vždy, když počet kandidátů je větší než počet míst v zastupitelstvu.

Na základě této typologie lokálních modelů demokracie je možné obce rozdělit do skupin A-D, viz obrázek č. 1.

Obrázek 1 - Typologie lokálních modelů demokracie

Zdroj: Čmejrek, Bubeníček, Čopík (2010: 157)

Modely Bubeníček rozdělil na čtyři typy. Model A: Neparcipativní, který kombinuje nepluralitní systém a nekooperativní model, Model B: Apoliticko-demarchistický kombinující nepluralitní systém a kooperativní model, Model C: Konsenzuální model představující pluralitní systém a kooperativní model a Model D: Kompetitivní model zahrnující pluralitní systém a nekooperativní model. Na obrázku č. 1 lze dále vidět rozdělení dle míry plurality modelů s pluralitním systémem na pluralitní a semipluralitní.

Model A: Neparcipativní model

Neparcipativní model představuje obce, ve kterých se odehrává nepluralitní stranický systém a nekooperativní strategie místních politických aktérů. Jedná se o nezdravý stav místního politického systému. V těchto obcích dominuje nezájem občanů o lokální politiku, což může být následek např. Zadlužení obce zastupitelstvem a následné obavy nového zastupitelstva vedení obce v takovém stavu převzít. Dochází tak např. k opakovaným volbám, účastní se nedostatečný počet kandidátů atd. Předvolební aktivity se v takových obcích týkají pouze pár lidí, kterým není lhostejná samostatnost obce. V krajním případě může dojít i k zániku obce a jejímu připojení k jiné obci.

Model B: Apoliticko-demarchistický

Apoliticko-demarchistický model zastupují obce, kde kandiduje jen jeden z politických subjektů. Počet kandidátů, který je uveden na kandidátní listině, není větší, než počet volených zastupitelů a tudíž jsou výsledky voleb dopředu jasné. Účelem je hlavně zachovat samostatnost obce. Často dochází k tomu, že je členství v zastupitelstvu či funkce starosty brána spíše jako tzv. Černý Petr. Nezájem o kandidaturu do komunální politiky může znamenat přebrání moci nějaké místní skupiny.

Model C: Konsenzuální model

Model C se blíží předchozímu modelu B, ale představuje obce s pluralitním stranickým systémem, což znamená, že kandidátů je více než počet mandátů. Nicméně, Čmejrek, Bubeníček, Čopík (2010) zde úroveň rivality ve volbách připodobňují k místnímu fotbalovému zápasu. Tento model označují jako typický pro venkovské obce. Účast občanů na veřejném životě obce se zde prolíná s politickou angažovaností. Zastupitelstvo obce se stará o kulturní život občanů a asi i z tohoto důvodu je volební účast poměrně vysoká. Ve velké míře kandidují samostatně kandidující nezávislí a starosta je volen na základě domluvy.

Model D: Kompetitivní model

Do posledního modelu Bubeníček zařadil obce, ve kterých se mísí jak mechanismy stranických systémů, tak rozličné formy předvolebního boje i způsob sestavování kandidátních listin. V průběhu volební kampaně v těchto obcích panuje vyšší úroveň

rivality. Typická pro tento model je rozsáhlá škála stranických systémů, tvorba koalic, kandidatura většího počtu politických subjektů. Cílem voleb je nejen ustanovení zastupitelstva, ale i získání kontroly nad vedením obce. Mechanismy politických systémů u obcí modelu D se blíží politickým systémům velkých obcí. Kompetitivní model demokracie figuruje především v těch obcích, v nichž jsou patrné rozdílné představy o směřování, rozvoji a vedení obce.

1.4.2 Hodnocení lokálních modelů demokracie

Čmejrek, Bubeníček, Čopík (2010:165) lokální modely demokracie, které jsou popisovány v kapitole 1.4.1, hodnotí následovně:

Modely A a B – tzv. nepluralitní modely mají za cíl primárně udržet samostatnost obce a to i za cenu ztráty vlastní akceschopnosti ve prospěch účinnosti místní samosprávy. Model D se od ostatních modelů liší mírou soutěživosti svých systémů, která je typická spíše pro velká města a obce. Model D je také jediný předpokládající, že účinnost vlády je postavena na její akceschopnosti, kdežto v modelech A, B a C je problematika její akceschopnosti upozaděna ve prospěch udržení reprezentativnosti místní vlády. V modelu D může ve větší míře docházet ke konfliktním situacím, kdy proti sobě stojí dvě podobně silné skupiny. Tendence většiny malých obcí je ale přesunutí k zavedení konsenzuálního modelu C. Pluralitní modely C a D vykazují vyšší míru politické angažovanosti občanů.

Dle předpokladu existence pluralitního prostředí a klíčových pojmů lokální demokracie (občanství, diskuze, politická socializace a dobrá vláda a sociální prosperita) je model, který se nejvíce přibližuje ideálu lokální demokracie, model C - konsenzuální model.

2 Územní samospráva v České republice

Dle Čmejrků, Bubeníčka, Čopíka (2010) záležitosti územní samosprávy stojí až za národní politikou a není jim přikládán ze strany veřejnosti takový význam, nicméně pro občany, žijící v obcích, jsou klíčové.

Lokální a regionální samospráva a její politické aspekty se po událostech spojených s rokem 1989 postupem času dostala do centra pozornosti politologů. Tento fakt souvisí s reformou územní veřejné správy, díky které byla posílena samosprávná působnost obcí, a tedy i jejich samosprávných orgánů. Samospráva zastává v novodobé demokracii nezanedbatelnou roli i pro to, že občan se v lokálním prostředí bezprostředně pohybuje a identifikuje se s ním. Platí, že z výsledků komunálních voleb ve velkých městech lze vyčíst celostátní rozložení politických sil, ale z výsledků komunálních voleb v malých obcích to neplatí. Zde totiž občanskou volbu ovlivňují i jiné aspekty a naopak mohou rozložení politických sil spíše zkreslovat. Znakem zastupitelské demokracie jsou občany volení zástupci, kteří zastupují zájmy občanů.

2.1 Formální aspekty územní samosprávy

Obce vykonávají komunální politiku prostřednictvím místní samosprávy, která je společně se státní mocí součástí veřejné správy, jak popisuje Balík (2009: 11-16). Když si položíme otázku, co vlastně územní samospráva představuje, zjistíme, že se jedná o oprávnění obce rozhodovat o svých záležitostech bez účasti státu. Tím je moc roztržena do více míst a stává se tak méně zneužitelnou.

Čmejrek (2008: 21-36) uvádí, že mezi základní prvky samosprávy patří existence území, vlastní rozpočet a hospodaření, samospráva jako činnost, výkonem pověřené základní územní samosprávné celky a osoby podřazené samosprávě. Samosprávné celky mimo spravování svých záležitostí také prosazují veřejné zájmy, a plní tak svoji výkonnou funkci.

Dle ústavy České republiky jsou vymezeny obce jako základní územní samosprávné celky a kraje jako vyšší územní samosprávné celky. Dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích a obecních zřízeních (2014) obec představuje základní územní samosprávné společenství občanů. Tento územní celek je vymezen hranicí území obce. Obec vystupuje také jako veřejnoprávní korporace, která vystupuje pod svým jménem, jedná na vlastní zodpovědnost a disponuje majetkem obce. Mezi povinnosti obce patří péče o rozvoj svého území, potřeby svých občanů a ochrana veřejného zájmu dle příslušných zákonů a právních předpisů vymezených v Zákonu o obcích.

2.1.1 Působnost obcí

Všechny obce mají stejný rozsah samostatné působnosti, liší se dle rozsahu státní správy v přenesené působnosti. Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích a obecních zřízeních (2014) vymezuje čtyři typy působnosti, kterou mají obce v České republice:

- samostatná působnost (kterou vykonává každá obec),
- přenesená působnost (v základním rozsahu),
- obce s pověřeným obecním úřadem (přenesená působnost v širším rozsahu),
- obce s rozšířenou působností (přenesená působnost v největším rozsahu).

Do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce a záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěří zákon. Obec má například ve své pravomoci pro výkon samostatné působnosti zakládat a zřizovat právnické osoby a organizační složky obce a dle zvláštního zákona zřizovat obecní policii. Obce vykonávající přenesenou působnost v základním rozsahu ve správním obvodu ohraničeném územím dané obce. Obce s tzv. pověřeným obecním úřadem, uplatňujícím státní správu v základním rozsahu na svém území obce a ve správním obvodu, který se skládá z více obcí, jak určí vyhláška Ministerstva vnitra. Poslední, nejširší působností obce, jsou obce s rozšířenou působností. Obecní úřad vykonává státní správu v základním rozsahu na území obce, a dále vedle přenesené působnosti v rozsahu jemu svěřeném zvláštními zákony přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem.

2.1.2 Orgány obce

Orgány obce vymezuje Hlava IV. Mezi orgány obce patří zastupitelstvo a rada obce, starosta, obecní úřad, výbory a komise.

Zastupitelstvo obce

Hlavním orgánem obce je zastupitelstvo obce, které ji spravuje. Zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti obce. Z členů zastupitelstva je volen starosta, který zastupuje obec, odpovídá zastupitelstvu a řídí jeho zasedání, a místostarostové. Počet členů zastupitelstva obce, kteří mají čtyřletý mandát, se pohybuje od 5 – 55 členů. Při stanovení jeho počtu se přihlíží k počtu obyvatel a velikosti územního obvodu. Zastupitelstvo se na popud starosty schází nejméně jednou za tři měsíce, přičemž zasedání jsou na rozdíl od zasedání rady veřejná.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích a obecních zřízeních (2014) vymezuje další pravomoci zastupitelstva, mezi které patří schvalování rozpočtu a závěrečného účtu obce, zřizování výborů, příspěvkových organizací, obecní policie, schvalování programu rozvoje obce, vydávání obecně závazných vyhlášek obce, navrhování změny katastrálního území obce, vyhlášení místního referenda, atd. V obcích, kde není zřízena rada, zastupitelstvo v přenesené působnosti vydává nařízení obce.

Rada obce

Zákona č. 128/2000 Sb., o obcích a obecních zřízeních (2014) obce označuje jako důležitý a výkonný orgán obce. Tvoří ji starosta, místostarosta a další členové, kteří jsou voleni z řad zastupitelstva a čítá 5 – 11 členů. Rada jednak připravuje podklady pro jednání zastupitelstva, vydává nařízení obce, projednává návrhy členů zastupitelstva, hospodaří s rozpočtem obce, atd. Rada má právo v případě potřeby poradních orgánů zřídit komise.

Obecní úřad, starosta

Obecní úřad tvoří starosta, místostarosta, tajemník úřadu a zaměstnanci obecního úřadu. V jeho čele stojí starosta. Vykonává státní správu v přenesené působnosti, mimo svěřených

věcí do působnosti jiného orgánu obce. V samostatné působnosti plní úkoly stanovené zastupitelstvem a radou obce.

Výbory

Dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích a obecních zřízeních (2014) jsou výbory podřízeny zastupitelstvu obce, které je může zřídit jako své kontrolní orgány. Zastupitelstvo zřizuje vždy finanční a kontrolní výbor. Počet členů výboru je vždy lichý a schází se dle potřeby.

Komise

Komise jako své poradní orgány zřizuje rada obce, které se komise zodpovídá. Pokud byl komisi svěřen výkon přenesené působnosti, je také výkonným orgánem. V tom případě se zodpovídá starostovi.

3 Volby

Už samotné slovo volba znamená svobodnou a neovlivnitelnou možnost výběru. Krejčí (2006:17) popisuje, že volby je možné chápat jako sloučení svobody a rovnosti. Podstatou voleb je demokracie, mluvíme o tzv. demokratickém politickém systému. Každý by měl mít možnost projevit svůj názor a přispět k ovlivnění situace, která se ho bezprostředně týká. Vybrat si své zástupce, kteří budou za své voliče rozhodovat a spravovat určité území, na kterém se hlasování konalo. Je to možnost jedince, jak dát najevo svou vůli a proměnit ji ve svůj hlas. Volby tak mají jakousi podobu kolektivního rozhodování. Do voleb vstupuje mnoho odlišných názorů, které se zde střetávají a dochází skrz ně ke sjednocení společnosti. Občané díky nim mají možnost kontrolovat své zastupitelské orgány.

Konání voleb je podmíněno předem stanovenými pravidly. Jsou definovány podmínky hlasování a volební systém, tedy kdo a jakým způsobem je oprávněn hlasovat a jak se volební hlasy promění do své konečné podoby, zvolení svých zástupců. Krejčí (2006:91) popisuje dnešní volby v moderní demokracii jako nástroj pro výběr osob, které spravují určité území a rozhodují o jeho směřování. Volby probíhají demokraticky a respektují základní lidská práva. Z minulosti ale víme, že i demokratické volby jsou zneužitelné, jako tomu bylo za dob totalitních režimů.

Základním prvkem voleb je volební právo, jež je výsledkem kulturního vývoje civilizace. Volební právo je v českých zemích datováno od roku 1896 při volbách do říšského sněmu. Všeobecné volební právo bylo ve většině evropských zemí zavedeno po první světové válce. Volební právo musí být uplatněno v určitém čase, místě a společnosti. Pro realizaci volebního práva musí být respektována další lidská práva, jako je svoboda slova, právo shromažďovat se atd. Krejčí (2006:91) dále vytyčuje volební právo jako právo jednotlivce, které má kolektivní povahu, jelikož se volební hlasy propočítávají v jeden hromadný projev vůle dané části společnosti.

3.1 Komunální volby

Dle zákona č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí (2014), který upravuje volby do zastupitelstev obcí na území České republiky, jsou volby realizovány na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním, podle pravidel poměrného zastoupení. Volební právo v krajských volbách mají státní občané ČR, kteří dosáhli 18 let věku, jsou právně způsobilí, a mají přihlášen trvalý pobyt v obci, která náleží do územního obvodu kraje. Věkový limit byl stanoven v roce 1990.

Volby do zastupitelstev obcí představují uplatnění principu zastupitelské demokracie na nejnižší územně samosprávné úrovni. V České republice se konají jednou za čtyři roky. Právo volit do obecních zastupitelstev je zakotveno v Ústavě. Podrobněji se volbami zabývá zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí. Mezi zvláštnosti obecních voleb patří široké možnosti úprav kandidátních listin, které jsou volné a občan může hlasovat pro stranu či pro jednotlivé kandidáty, aniž by bral v úvahu jejich příslušnost.

3.1.1 Kandidátní listiny

Volební strany překládají voličům kandidátní listiny. Volební strany definuje Zákon č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí (2014) jako „*registrované politické strany a politická hnutí, jejichž činnost nebyla pozastavena, a jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů.*“ Určitý kandidát se může objevit jen na jedné kandidátní listině pro volby do zastupitelstva obce. Nezávislý kandidát nebo sdružení nezávislých kandidátů mají povinnost připojit ke kandidátní listině petici s podpisy voličů, kteří podporují jejich kandidaturu. U voleb do zastupitelstev se jedná o tzv. volnou kandidátní listinu, kde je uvedeno jen takové množství volební strany, kolik má příslušné zastupitelstvo členů.

3.1.2 Hlasování

Hlasování může probíhat několika způsoby. Volič může zaškrtnout celou politickou stranu a hlasovat tak pro všechny kandidáty. Dále si může vybrat jednotlivé kandidáty napříč

politickými stranami bez volby určité strany. Jako poslední možnost může zvolit kombinaci volby určité strany a označení jednotlivých kandidátů z jiných stran. Nesmí však svými volbami překročit počet členů zastupitelstva.

3.1.3 Výsledky voleb

Metoda používaná od roku 2001, která změnila dosavadní počítání mandátů, se nazývá d'Hondtova metoda. Byla ustanovena na základě novely volebního zákona. Je to tzv. čistá d'Hondtova metoda, u které se celkový odevzdaný počet hlasů postupně dělí čísly 1, 2, 3, ... a 5% uzavírací klauzule, která vyřazuje politické strany, které nedostaly dostatek hlasů.

Zákon č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí (2014) popisuje sčítání hlasů následujícím způsobem:

- 1) Volební komise sečte hlasy jednotlivých volebních stran a jednotlivých kandidátů. Počet hlasů odevzdaných pro volební stranu udává součet všech hlasů obdržených jejími kandidáty.
- 2) Zajistí se celkový počet platných hlasů pro všechny kandidátní listiny a vyřadí se ty kandidátní listiny, které získaly méně než 5 % z celkového počtu platných hlasů.
- 3) Poté se vydělí celkový počet hlasů, který obdržela kandidátní listina, čísly 1, 2, 3 a postupně vždy číslem o jedno vyšším, aby počet dělicích operací byl stejný, jako počet kandidátů na kandidátní listině.
- 4) Český statistický úřad poté seřadí vypočítané podíly podle velikosti až do počtu mandátů, které mají být při volbách do zastupitelstva obce přiděleny a následně přiřadí mandáty kandidátům podle pořadí, v jakém jsou uvedeni na kandidátní listině, pokud nedojde ke změně pořadí. K tomu může dojít, pokud má některý z kandidátů nejméně o 10 % více hlasů, než je takto stanovený průměr vyjádřený celým číslem bez zaokrouhlení. Potom tento kandidát postupuje v kandidátní listině na první místo. Pokud jich je více, určí se pořadí podle jejich získaných počtů hlasů. Kandidáti, kteří neobdrželi mandát, se stávají náhradníky v pořadí.

4 Volební chování

Mapování volebního chování objasňuje vztahy mezi elektorátem a politickými stranami. Zodpovídá otázky, jaké faktory ovlivňují chování voličů. V politickém chování se střetává socializace, politická kultura a vztahy mezi sociálními skupinami, například věk a pohlaví. V českých podmínkách je aktuální volební chování poměrně mladé. Po událostech devadesátých let, kdy došlo k Sametové revoluci a rozdělení republiky, se vzorce volebního chování v České republice utvářely nanovo.

4.1 Výzkum volebního chování v ČR

Většina teorií volebního chování je postavena na kompozičním či kontextuálním přístupu (=kontextuální faktory). Na kompozičním přístupu je založena například teorie sociologického modelu, která popisuje vztah mezi příslušností k sociální skupině a politickou volbou, tzv. sociálně-třídní volba (např. Matějů, Řeháková 2000). Volební chování je mimo strukturálních faktorů ovlivňováno také kontextem území. Mezi tyto proměnné patří například volební kampaň, sousedský efekt ovlivňující voliče příslušností k určité sociální vrstvě, geografická poloha a bydliště voliče. Kontextuální faktory, které jsou zahrnuty do kapitoly 4.2, popsali autoři Bernard, Kostelecký (2014).

Teorií volebního chování se zabývá například Vlachová (2000), která popsala modely volebního chování – stranický, sociální a ekonomický model (viz kapitola 4.2). Dále se také zabývala popisem vývoje volebního chování, který se formoval konkrétními historickými událostmi a vlivy.

Poukazuje na změny ve volebním chování voličů způsobených:

- a) **dlouhodobými vlivy**, mezi které řadí historické události, jako například národní či industriální revoluce, které prohloubily rozdělení míst na centrum a periferii a v neposlední řadě také národní, náboženské či jazykové odlišnosti. Dále se zabývá popisem prohlubování odlišnosti sociálních tříd a tím i rozdílů mezi obyvatelstvem, v rámci kterých každá sociální skupina upřednostňovala jiné priority, které ovlivňovaly jejich volební chování. Jako další vlivy ovlivňující volební chování uvádí

rostoucí význam státu a s tím související soukromý a veřejný sektor či materiálními vlivy, bohatství, věk atd.

- b) **krátkodobými vlivy**, jako je vývoj ekonomiky, volební kampaně, média, veřejné mínění atd.

Další výzkum volebního chování realizovali autoři Cabada, Kubát (2002). Tito autoři se věnovali rozdělení volebního chování do dvou rovin: individuální a agregované. Individuální rovina zastupuje hlasování a motivaci určitých voličů. Agregovaná rovina zkoumá sociální vazby, které vyvstávají na základě volebního procesu. Rozlišují tři podoby individuálního volebního chování na individuální úrovni a tři kategorie agregovaného volebního chování.

1) Podoby volebního chování

- hlas názoru
- hlas sounáležitosti
- hlas výměny

Hlas názoru reprezentuje racionální volbu voliče z mnoha různých politických nabídek, která nejlépe vystihuje voličovo přesvědčení. Názor voliče je výsledkem toho, jak strana komunikuje navenek se svými voliči. Je to výraz dynamiky a změny. Pozitivní názor, který ovlivní volbu občana, poukazuje na kvalitu vedené kampaně.

Faktory, které jsou v této problematice klíčové, jsou masmédiá a úroveň vzdělání, která umožňuje lidem přijímat a zpracovávat předávané informace.

Hlas sounáležitosti naopak vyjadřuje stálost voliče. Voličstvo je ve svém volebním chování ovlivněno sociopolitickou strukturou společnosti, ve které se pohybuje. Vyjadřuje tak svoji příslušnost k sociální skupině. Takový hlas je těžko ovlivnitelný volebními kampaněmi a různými vývojovými politickými změnami.

Hlas výměny je založen na předpokladu silného pouta mezi voličem a voleným, respektive se jedná vztah konkrétního kandidáta a voliče. Volič očekává od kandidáta za svůj hlas

určité zvýhodnění. Hlas výměny je nejvíce rozšířen u skupin voličů nacházející se mimo politický systém nebo na jeho periférii.

2) Kategorie volebního chování

- stabilní stranická loajalita
- přesun volební podpory
- zánik stranické loajality

Mezi kategorie volebního chování Cabada, Kubát (2002) řadí stabilní stranickou loajalitu, kterou charakterizuje neměnná volba, což znamená, že elektorát pravidelně volí stejná politická uskupení. Tito voliči jsou silně loajální, identifikují se se stranou sociálně či stranicky. Sociální identifikace může vzniknout z důvodu příslušnosti k určité společenské skupině a stranická identifikace vzniká, pokud se volič ztotožní s politickou stranou či její kampaní. Pokud se politické preference voličů změní, může potom dojít k přesunutí jejich volební podpory na jiný politický subjekt. Důvody bývají různé. Může to být kupříkladu změna politiky či programu dosud volené politické strany či změny v distribuci volebních hlasů. Více se problematikou stranické identifikace zabývá Vlachová (2000) v kapitole 4.2.

Stabilita volebního chování

V této souvislosti je vhodné zmínit výzkum Kopřivy (2010), který se také problematikou stability volebního chování voličů zabýval. Je možné uvést, že stranická identifikace generuje volební stabilitu. Uvádí, že k proměně českého stranického systému vedl odklon určité části voličů k podpoře nových politických subjektů. Tradiční politické strany tak pociťují ztrátu své politické síly, a to i na úrovni místní politiky. Z tohoto faktu lze usuzovat, že dochází k poklesu stability volebního chování. Volební stabilita jde ruku v ruce s dlouhodobou podporou politických stran voliči, což se často vysvětluje teorií stranické identifikace. Hodnoty a politické zájmy voličů se však časem mění. Také klesá volební účast a počet členů politických stran. Proto postupem času dochází k poklesu významu teorie stranické identifikace. V komunálních volbách jde v neposlední řadě o vztahy voličů k politickým stranám a jejich členům, což je považováno za základ stability volebního chování.

Linek rozebírá ve svých výzkumech především volební účast a faktory, které volební účast voličů ovlivňují. Linek (2010) se například věnuje tématu volební účasti mladých voličů. Nízká úroveň volební participace mladých voličů zasahuje nejen Českou republiku, ale i ostatní státy. Dle Linka by bylo nepřesné hodnotit kvalitu demokracie na základě výše volební účasti. Dává důraz na fakt, že nejen nižší volební účast je třeba brát v potaz, ale je důležité se zaobírat především jejími příčinami. Mezi výstupy Linkových výzkumů, které se snaží tento fakt zdůvodňovat, patří, že mladé znevýhodňuje, že méně žijí v manželství, chybí jim vlastní bydlení atd.

Linek (2013) naráží na celosvětový pokles volební účasti v demokraciích, který lze pozorovat od 70. let v USA a o deset let později v Evropě. V postkomunistických zemích je úpadek volební účasti ještě markantnější. Na začátku 21. století zde byla nižší účast zhruba o 20 % než v ostatních západoevropských zemích. Linek (2013:16) uvádí, že Česká republika tento trend postkomunistických zemí kopíruje. Linek se dále věnuje typům výzkumů, které by měly vysvětlovat pokles volební účasti v postkomunistických zemích. Těchto výzkumů bylo provedeno jen pomálu. Autor se přiklání především k užívání opakovaných jednorázových šetření, jelikož tzv. panelové studie v České republice nelze realizovat. Co se týče generační výměny jako důvodu poklesu volební neúčasti, Linek s tímto nesouhlasí a přikládá tomuto faktoru jen malou roli. Větší význam přikládá nižšímu zapojení Čechů do manželství, snížení odborové organizovanosti nebo upadající příslušnosti k náboženství, respektive návštěva bohoslužeb, jak uvádí.

Autoři Čmejrek, Bubeníček, Čopík (2010) se věnovali například tématům konfliktních linií či lokální politice, jak je popisuje kapitola č. 1.

Tématem lokální politiky se komplexně zabývá Balík (2009). Vytyčuje základní znaky územní správy a samosprávy, rozdíly mezi obcemi a městy, rozšířenou působností, či financování obcí. (viz kapitola 2.1). V neposlední řadě se Balík (2009) zabývá také volební účastí a samotnými výsledky voleb, které zkoumá na vzorku voličů Šumperska. Jeho výzkumy potvrzují, že čím dál tím více ubývá kandidátů ve volbách do zastupitelstva a čím dál méně občanů se chce v lokální politice angažovat natolik, aby se zhostil funkce starosty obce. Tak vykonává funkci starosty v řadě obcí několik let pouze jeden ochotný kandidát.

Došel také k poznatku, že neustále roste počet starostů z nezávislých subjektů, což je přímo úměrné vzrůstajícímu zastoupení nezávislých v zastupitelstvech. Nezávislé kandidáty označuje jako český fenomén, který je s českou komunální rovinou neodmyslitelně spojen. Jako důvod nárůstu nezávislých označuje nemožnost ztotožnit se s idejemi politických stran, a uvádí, že v celém politickém systému je tento fakt nejpatrnější právě na úrovni municipalit.

4.2 Modely a faktory ovlivňující volebního chování

Problematika volebního chování je rozpracována do řady teorií a modelů. Vlachová (2000:487-488) uvádí tři modely volebního chování:

- sociologický model - model třídního hlasování,
- sociálně-psychologický model - model stranické identifikace,
- ekonomický model - model racionálního výběru – tematické hlasování.

Modely volebního chování, kterými se zabývá Vlachová, se v mnoha ohledech prolínají s kontextuálními faktory, které popisují Bernard, Kostelecký (2014). Proto byly tyto problematiky shrnuty do jedné souhrnné kapitoly.

Významným faktorem, který je při výzkumu volebního chování třeba brát v potaz, je také kontext, ve kterém lidé činí svá rozhodnutí. Ve výzkumech zabývajících se volebním chováním se však než na vliv kontextu klade větší důraz na faktory, jako jsou věk, vzdělání, zaměstnání, příjmy či politické postoje voličů, jak zdůrazňují Bernard, Kostelecký (2014).

Kontextuální faktory byly rozděleny na tři skupiny:

- lokální faktory,
- sociálně-ekonomické faktory,
- ostatní faktory.

Volební chování ovlivňuje mnoho faktorů. Patří mezi ně sociální a ekonomické vlivy, jako je pohlaví, věk, vzdělání, ekonomická situace, sociální třída nebo pracovní status voliče. Dále nezaměstnanost v regionu. Do hry vstupují také lokální faktory, zejména velikost a geografická poloha obce. Ve velké míře je voličstvo ovlivněno volební kampaní, volebním programem, médii či sociálními sítěmi. Nemalou mírou ovlivňují voliče subjektivní pohnutky, kupříkladu spokojenost s místní politikou a celkově s politickou situací, stranická identifikace, nebo vazby na osobnosti vstupující do komunální politiky.

4.2.1 Sociologický model

Sociologický model či model třídního hlasování se zaměřuje na volební chování skupin, popisuje Vlachová (2000). Může se jednat o sociální třídy, náboženské nebo věkové skupiny. Jedinec se politicky orientuje směrem, který ovlivňuje jeho pozice ve společnosti. Tento model se zabývá vztahy, které se vytváří mezi skupinami a stranami, které zájmy skupin hájí.

V souvislosti se sociologickým modelem je možné uvést sociálně-ekonomické faktory, kterými se zabývají ve výzkumu kontextuálních faktorů ovlivňujících volební chování Matějů, Řeháková (2000) či Bernard, Kostecký (2014).

Existuje několik teorií, které popisují vliv sociálních a ekonomických faktorů na volební chování. Mezi tyto faktory se řadí:

- pohlaví,
- věk,
- vzdělání,
- příjem,
- sociální třída,
- pracovní status,
- nezaměstnanost v regionu,
- ekonomická situace země.

Sociální podmíněnost volebního chování je nesporná. Teorií sociální determinace volebního chování jednotlivců se zabývá například Matějů, Řeháková (2000). Autoři uvádí, že česká společnost se chová podle klasické teze politické sociologie, kdy *„příslušníci nižších společenských vrstev a tříd, jejichž příslušníci trvale pociťují ekonomickou nejistotu, volí častěji levicové strany (ČSSD), jejichž politika směřuje k větší ekonomické rovnosti.“* Takže zatímco dělnická třída bude volit levici, střední a vyšší třída nikoliv, jelikož jejím zájmem bude redistribuci omezovat a zachovat si své dosavadní příjmy. Dále se také potvrdilo, že vyšší třídy se účastní voleb ve větší míře, než nižší.

Matějů, Řeháková (1997) popisují vztah vzdělání člověka a jeho volby. „K opačnému pohybu došlo u odborníků s vysokoškolským vzděláním a samostatných (živnostníků a podnikatelů), kteří ve srovnání s ostatními třídami zpevnili svůj vztah k liberálně-konzervativním stranám, zejména pak k ODS.“

Rozvolnění třídních struktur a identit podpořilo vznik ideologických struktur a politických ideologií (feminismus, environmentalismus), jak popisuje Vlachová, Řeháková (2015). Ideologie se formují především statusovými identitami, než těmi třídními, ať už se jedná o národní, genderovou, věkovou identitu, nebo sexuální orientaci. Na těchto politických ideologiích pak vyrůstají i statusové politické strany.

Bernard, Kostelecký (2014) rozvíjejí vliv sociální skladby regionu, v němž voliči žijí, stejně jako ekonomické příležitosti v regionu na jejich volbu. Dále přikládají důležitost komunikační sociální sítě voličů, které takto formují své politické postoje – tzv. sousedský efekt, který je odrazem komunikace mezi lidmi žijící ve stejném okolí. Nesporně voliče přímo ovlivňuje sociální skladba regionu, tedy struktura sociálních sítí voličů a jejich interakce. Mimo jiné volební chování občanů ovlivňuje rodina a prostředí, ve kterém vyrůstal.

Autoři popisují přímý vzorec tak, jak postupuje ovlivnění voličovo chování:

SOCIÁLNÍ SKLADBA REGIONU

SOCIÁLNÍ SÍTĚ VOLIČŮ

VOLEBNÍ CHOVÁNÍ

4.2.2 Model stranické identifikace

Další model, který Vlachová (2000:487-488) uvádí, byl uplatněn v 50. letech v USA při výzkumu volby prezidenta. Je to model stranické identifikace, či sociálně-psychologický model. Ten vychází z faktu, že volič svou volbou vyjadřuje loajalitu ke zvolené politické straně. Volič, který je stranicky identifikován, má dlouhodobý vztah k určité straně. Je to jakýsi druh osobní emocionální vazby. Tento vztah se dá připodobnit například k náboženské identitě nebo národnosti jedince. Utváří se již od raného mládí, s věkem se na základě získaných informací přeměňuje na identifikaci s určitou stranou. Pokud u jedince proběhne změna stranické identifikace, došlo u něj pravděpodobně k velké změně názoru či postoje jako takového.

4.2.3 Model racionálního výběru

Model racionálního výběru, jinak nazývaný jako tematické hlasování, či ekonomický model, předpokládá, že volič volí tu stranu, která má stejné zájmy, hodnoty a priority. Volič se tedy rozhoduje na základě dosažených informací. Bere v úvahu, s čím se strany ztotožňují a vybírá si tu stranu, která je mu nejbližší. Mimo své přesvědčení je volič ovlivňován také názory nejbližšího okolí a médii (nejčastěji televize a internet).

4.2.4 Lokální faktory

Mezi nejvýznamnější lokální faktory, které ovlivňují volební chování, je velikost obce a geografická poloha obce. Jelikož jsou v České republice veliké regionální disparity, tedy rozdíly mezi ekonomickou situací regionů, je jasné, že geografická poloha obce velkou měrou ovlivňuje volební chování voličů a podpora politických stran není v prostoru homogenní. Existují tedy větší i menší území, které se vyznačují specifickým volebním chováním.

Toto potvrzuje Čmejrek (2008), který uvádí, že volební chování je ovlivněno velikostí obce. Ve velkých a středních městech se dle něj rozhodování voličů v komunálních volbách zpravidla zásadně neliší od stran zastoupených v Poslanecké sněmovně. Odlišná

situace je právě v menších obcích, kde rozhodování voličů ovlivňuje mnoho různých faktorů. Ve venkovských obcích jsou dle Čmejrků stranická spektra neúplná, či dokonce politický život probíhá úplně bez politických stran. Z toho vyplývá, že voliči při svém rozhodování cítí rozdíl mezi typem voleb, zejména když se komunální volby občanů těsně dotýkají, což jejich rozhodování ještě více ovlivňuje.

Vzhledem k tomu, že lidé tráví v místě svého bydliště mnoho svého času, navazují zde vztahy s ostatními, což může ovlivňovat i jejich politické postoje, uvádí Bernard, Kostecký (2014). Lokální faktory tak ovlivňují nejen chování voličů, ale i chování politických stran a jiných politických aktérů. Uvádí, že rozdíly ve výsledcích voleb v různých regionech jsou odrazem působení regionálních a lokálních faktorů. Prostředí, ve kterém lidé žijí, ovlivňuje jejich postoje a potřeby. Jako příklad Bernard a Kostecký uvádí, že poloha bydliště a jeho vzdálenost od volební místnosti může mít vliv na ochotu účastnit se voleb. Lidé z různých prostředí mají také jiné priority. Nebo lidé žijící v oblastech s vyšší četností sněhových srážek mohou trvat na tom, aby odklizení sněhu z místních pozemních komunikací hradil stát a ne rozpočty jednotlivých obcí, zatímco lidé z oblastí, kde nesněží, mohou prosazovat opak.

4.1.5 Ostatní faktory

Mezi ostatní faktory ovlivňující volební chování je možné zařadit:

- sociální sítě, média,
- spokojenost s místní politikou,
- specifické zájmy a potřeby obyvatel v regionu,
- volební kampaň, volební program.

Nesporný vliv především v komunálních volbách má samotné složení politického uskupení a jejich volební program, kampaň. Pokud se lidé ztotožní s názory politických kandidátů a vysloví jim důvěru, mají šanci ve volbách uspět.

Volební chování ovlivňuje také spokojenost či nespokojenost s místní politikou jako takovou. Sliby, které nebývají naplněny, nebo nedůvěra v místní politiku mohou mít za důsledek nízkou volební účast.

Sociální sítě a média mají v poslední době na volební chování obyvatel velký vliv. V začátcích vedly mediální volební kampaně především politické strany v parlamentních volbách, ale v posledních dvou letech můžeme jako občané zaznamenat i Facebookové profily politických stran kandidujících v komunálních volbách.

5 Volební účast

Volební účast rozebírají například autoři Cabada, Kubát (2002). Výši volební účasti popisují jako důležitý indikátor kvality demokracie. Volební účast je možné chápat jako průměrnou intenzitu účasti obyvatel ve volbách. Vyjadřuje se procentuálním podílem voličů, kteří mají aktivní volební právo a odevzdávají své hlasy.

Existuje mnoho faktorů, které ovlivňují volební účast v demokratických zemích. Jeden z nejdůležitějších faktorů je význam, který voličstvo přisuzuje konkrétním volbám. Jako příklad se dají uvést volby do národních zastupitelských sborů, kde bývá účast vyšší než v případě voleb do Evropského parlamentu. Probíraná problematika voleb do místních zastupitelstev je nazývána jako volby druhého řádu, kde nedochází k rozdělení velkého množství politické moci.

V teorii voleb druhého řádu (Second-order elections) jsou volby děleny na prvořadé (First-order elections), což jsou hlavní národní volby a druhořadé, kam patří lokální a regionální volby, volby do horních komor parlamentů, prezidentské volby (v neprezidentských systémech) a volby do Evropského parlamentu. Koncept voleb druhého řádu byl poprvé podrobněji rozvinut dvojicí německých politologů K. Reifem a H. Schmittem a v dalších letech byl částečně modifikován. Původní Reifův a Schmittův text vznikl na základě reakce na výsledky voleb do Evropského parlamentu, které proběhly v roce 1979. Na základě dalších kol voleb do Evropského parlamentu byl koncept několikrát upravován a zpřesňován, celkový koncept však v zásadě platí stále. Reiff se Schmittem (1980:15) hovoří o tom, že se v SOE hraje o méně, tedy že je v sázce méně, než ve volbách prvního řádu. Rozhoduje se o menších kompetencích a takové volby nemají přímý vliv na podobu exekutivy.

Základní teze teorie voleb druhého řádu prověřovali také další autoři, jejichž stručný přehled nabízí ve své publikaci autor Pavel Šaradín (2008). V souvislosti voleb druhého řádu je vždy zmiňována nižší volební účast. V jednotlivých zemích je účast odlišná a podílí se na ní několik faktorů, jako hlavní lze uvést faktory kulturní, demokratické či socioekonomické. Voliči se navíc často rozhodují podle toho, jak jsou jednotlivé typy

voleb důležité, co všechno mohou ovlivnit, jak také vyplývá z již základní definice voleb druhého řádu. Za hlavní důvody nižší volební účasti je dle Šaradína (2008) možné považovat zejména nižší důležitost společensko-politických záležitostí, určitou únavu z voleb, kterých se v krátkém časovém sledu může sejít několik či menší výdaje na volební kampaně a menší ochotu voličů tyto kampaně vnímat.

Dle Šaradína (2008) je možné konstatovat, že elektorát skutečně posuzuje význam voleb dle toho, co v nich může ovlivnit. Zajímá je hlavně možnost spolurozhodovat o věcech na národní úrovni, např. daňovou politiku, sociální politiku, stav byrokracie, hospodaření státu, zahraniční politiku apod., respektive možnost ovlivnit to, kdo a jakým způsobem vládne a kdo tyto politiky prosazuje. Lokální volby jsou národními volbami druhého řádu, protože výkonná moc není jejich základním východiskem. Možnost ovlivnit vládu je také rozhodující pro účast ve volbách, i když například o lokálních volbách lze říci, že jsou občanům nejbližší, neboť volič může sledovat konkrétní počiny a v podstatě dennodenně kontrolovat činnost zvolených zastupitelů. Práce těchto zastupitelů se bezprostředně dotýká nejbližšího životního prostoru voličů, ale i přes tuto skutečnost voliči k těmto volbám chodí v menší míře než k volbám prvního řádu.

Norris (2002) se přiklání k tvrzení, že *„volební účast je jedním z nejzákladnějších indikátorů, které je používáno jako měřítko zdraví demokracie“*, což může v té které společnosti mj. ukázat, že v ní existují „hlubší problémy“. Nízká volební účast v SOE je dána několika faktory a nelze ji vysvětlit apatií či frustrací ve společnosti, jako tomu může být v případě voleb prvního řádu.

Faktory, které ovlivňují volební účast:

- volební systém,
- volební podmínky,
- politický systém,
- právní podmínky,
- kontextuální faktory (viz kapitola 4.2).

Právní podmínky zahrnují různé administrativní povinnosti, které musejí občané splnit k účasti ve volbách. Mezi volební podmínky je možné řadit termín voleb, kdy letní měsíce kupříkladu prokazatelně snižují volební účast. Cabada a Kubát (2002) tvrdí, že co se týče volebního systému, je možné říci, že většinové volební systémy účast spíše snižují. Míra volební účasti prostřednictvím politického systému je ovlivňována jednak strukturou parlamentu a jednak způsobem volby hlavy státu. Tvrdí, že jednokomorovost zvyšuje volební účast a bikameralismus ji naopak snižuje. Také v parlamentních volbách je účast nižší, než ve volbách prezidentských.

Kostelecký (2011) popisuje, že občané se zajímají spíše o účast v parlamentních než komunálních volbách, jako český fenomén, což potvrzuje tvrzení, že komunální volby jsou brány jako volby druhého řádu. Kostelecký dále zmiňuje, že volební účast u obou typů voleb je podmíněna velikostí obce. Obecně se dá říci, že s rostoucím počtem obyvatel volební účast klesá. Tento fakt podkládá svým výzkumem na volbách v roce 2010. V parlamentních volbách není rozdíl ve volební účasti menších a větších obcí tak významný. Nejmenší obce dle provedeného výzkumu v roce 2010 dosáhly lehce vyšší volební účasti v komunálních volbách než v parlamentních volbách. V komunálních volbách je klesající volební účast ve větších městech dramatičtější a nejvyšší volební účast zaznamenávají právě ty nejmenší obce.

ANALYTICKÁ ČÁST

6 Případová studie - volební chování obyvatel města Jičín

6.1 Socioekonomická a demografická charakteristika města Jičín

6.1.1 Základní informace

Město Jičín se rozkládá v Královéhradeckém kraji v Jičínské pahorkatině na řece Cidlině v nadmořské výšce 287 m. Rozloha města je 24,93 km² a žije zde více než 16 tisíc obyvatel, dle informací MěÚ Jičín (2014a). Poloha města Jičina je situována 85 km severovýchodně od Prahy v přírodním prostředí Českého Ráje. Historické centrum města je tvořeno náměstím, které lemuje podloubí. Z důvodu výskytu vzácných dochovaných památek, které se mohou pyšnit vysokou historickou hodnotou, je historické centrum města vedeno jako městská památková rezervace.

Město Jičín se skládá z 11 místních částí na čtyřech katastrálních územích, což zobrazuje níže uvedená tabulka:

Tabulka 1 – Katastrální území a městské části města Jičín

Katastrální území	Městské části
Jičín	Holínské Předměstí, Nové Město, Pražské Předměstí, Sedličky, Soudná, Staré Město a Valdické Předměstí (část)
Moravčice	Moravčice, Valdické Předměstí (část)
Popovice u Jičina	Popovice
Robousy	Dvorce, Robousy

Zdroj: Vlastní zpracování na základě MěÚ Jičín (2014a)

Mapa města s vyobrazením městských částí viz. **Příloha A** této diplomové práce.

6.1.2 Obyvatelé

Demografická struktura okresu Jičín ve srovnání s ostatními okresy Královéhradeckého kraje není příliš pozitivní. Populace zde stárne a vyznačuje se nízkou porodností. Níže uvedená tabulka ukazuje, že populace Jičínského okresu je v porovnání s ostatními okresy druhá nejstarší – index stáří je druhý nejvyšší ze všech okresů. Počet živě narozených na 1 000 obyvatel je zde naopak druhý nejmenší ze všech okresů. Dále je z tabulky možné vyčíst největší počet zemřelých na 1 000 obyvatel a naopak nejnižší počet sňatků a také rozvodů z celého kraje.

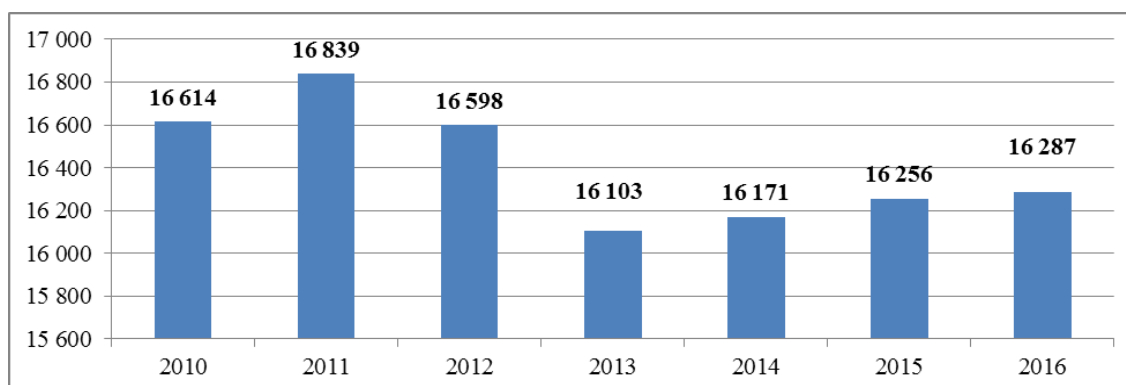
Tabulka 2 – Obyvatelstvo v okresech Královéhradeckého kraje

Údaje k 1.1.2015	Královéhr. kraj	Trutnov	Hradec Králové	Jičín	Náchod	Rychnov nad Kněžnou
Počet obyvatel	551 590	119 351	162 808	79 375	111 130	78 926
Průměrný věk	42,3	42,2	42,7	42,3	42,2	41,7
Index stáří	x	81,8	97,6	96,2	84,3	83,1
Živě na narození	9,3	9,4	8,6	8,9	9,6	10,5
Zemřelí	11	11,5	10,6	11,6	10,7	10,7
Sňatky	4,8	4,7	5	4,7	4,9	4,5
Rozvody	3	3,1	2,9	3	3,2	3

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat: CZSO (2016b), CZSO (2016c), Strategický plán rozvoje (2008)

Následující graf ukazuje vývoj počtu obyvatel města Jičín za období 2010 - 2016:

Graf 2 – Počet obyvatel Jičina v letech 2010 - 2016¹

Zdroj: Vlastní zpracování autorky na základě dat poskytnutých z MěÚ Jičín

¹ Data jsou aktuální ke konci každého sledovaného roku, vyjma roku 2016, kdy je uveden stav k 31.1.

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že počet obyvatel je poměrně stabilní. Počet obyvatel obce se v různých letech liší jen o pár set obyvatel. V letech 2010 – 2011 zde počet obyvatel dosahoval nejvyšších hodnot a v posledních letech je možné zaznamenat lehce stoupající tendenci. Z hlediska pohybu obyvatel v níže uvedené tabulce je možné vidět, jak každým rokem vzrůstá počet přistěhovalých. V Jičíně se nachází mnoho průmyslových podniků, které lákají hlavně pracovníky ze Slovenska a Ukrajiny. Díky přílivu této levné pracovní síly dochází k odlivu místních obyvatel, kteří zde nenajdou uplatnění úměrné jejich vzdělání. Proto se raději stěhují do větších měst, kde na ně čekají lepší pracovní příležitosti.

Tabulka 3 – Pohyby obyvatelstva ve městě Jičín

Rok	Stav 1.1.	Narození	Zemřelí	Přistěh.	Vystěh.	Přírůstek přirozený	Přírůstek stěhováním	Přírůstek celkový
2005	16 248	149	169	417	392	-20	25	5
2006	16 253	165	171	553	492	-6	61	55
2007	16 308	187	157	758	648	30	110	140
2008	16 448	185	187	870	571	-2	299	297
2009	16 745	169	166	538	640	3	-102	-99
2010	16 646	172	137	748	541	35	207	242
2011	16 766	160	170	388	568	-10	-180	-190
2012	16 576	158	158	338	614	-	-276	-276
2013	16 300	151	174	368	363	-23	5	-18
2014	16 282	145	157	452	355	-12	97	85
2015	16 367	193	234	275	280	-41	-5	-46

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z CZSO (2016e) a CZSO (2016f)

Věkové složení okresu Jičín získané na základě vyfiltrovaných dat ze sčítání lidu z roku 2011 pro okres Jičín dle CZSO (2016f) je následující:

Tabulka 4 - Věková struktura obyvatel okresu Jičín

Věková skupina	Počet obyvatel	%
0 - 34 let	15 698	20%
18 - 35 let	15 748	20%
36 - 50 let	17 148	22%
51 - 65 let	16 987	21%
66 let a více	13 205	17%
Celkem	79 702	100%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z CZSO (2016f)

6.1.3 Školství a vzdělanost

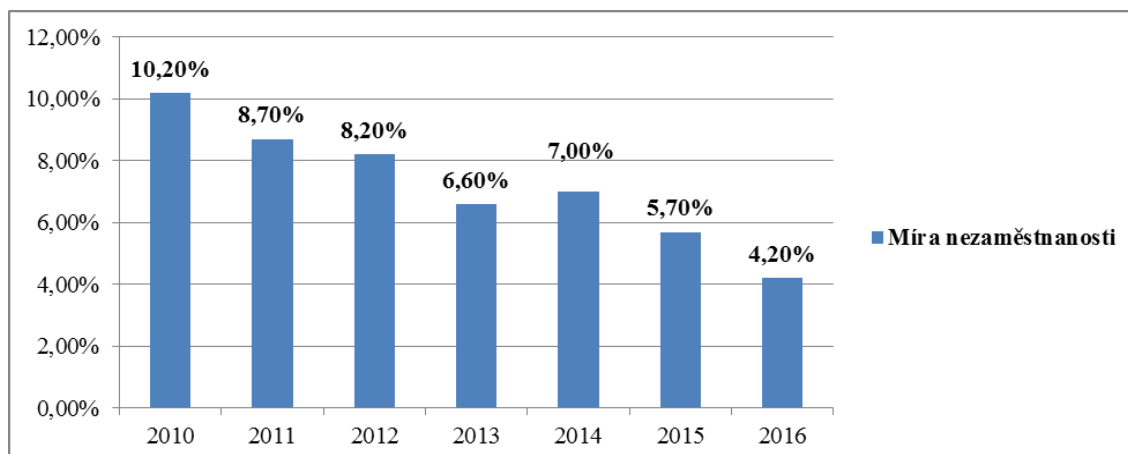
Na to, jak veliké je město Jičín, je v něm poměrně velké množství vzdělávacích institucí. Nacházejí se zde čtyři základní a čtyři střední školy, mezi které patří Soukromá střední podnikatelská škola ALTMAN, Vyšší odborná a střední průmyslová škola, Masarykova obchodní akademie a Lepařovo gymnázium. Město dále spolupracuje s Provozně ekonomickou fakultou České Zemědělské Univerzity, jejímž konzultačním střediskem je právě město Jičín a tak mají obyvatelé možnost vystudovat vysokou školu – přesněji obor Veřejná správa a regionální rozvoj - přímo ve městě.

Co se týče struktury obyvatel dle vzdělanosti, je zde nejvíce obyvatel, kteří dosahují středního odborného vzdělání s maturitou (23%), což je velmi dobrý výsledek. 18,4 % obyvatel je vyučených bez maturity a 18,2 % má základní vzdělání, dle informací Strategického plánu rozvoje města (2008).

6.1.4 Zaměstnanost, ekonomická situace

Celorepublikově dosahuje míra nezaměstnanosti začátkem roku 2016 hodnoty 6,4 %, dle informací uvedených na portálu Kurzy.cz (2016). Situace ve městě Jičín a v jeho okrese je trvale mnohem příznivější, dle aktuálních informací k 31. 1. 2016 podle CZSO (2016) dosahuje míra nezaměstnanosti v okrese Jičín aktuálně 4,23 %. Podíl nezaměstnaných se tak pohyboval přibližně o 2,2 % pod úrovní celorepublikové nezaměstnanosti. Vyšší nezaměstnanost vykazují ženy, než muži, což navazuje na fakt, že v Jičíně je větší poptávka největších zaměstnavatelů spíše po mužské pracovní síle, ale nejedná se zde o markantní rozdíl. Další méně příznivý jev je ten, že je zde vyšší poměr nezaměstnaných absolventů škol oproti celostátnímu průměru. Níže uvedený graf zobrazuje vývoj nezaměstnanosti ve městě Jičín:

Graf 3 – Vývoj nezaměstnanosti v Jičíně v letech 2010 – 2016²

Zdroj: Vlastní zpracování autorky na základě dat z portálu MPSV (2016)

Vývoj nezaměstnanosti v Jičíně ukazuje vyjma roku 2014 klesající charakter. Nejvyšší hodnota byla dosažena v prvním sledovaném roce 2010 a naopak nejnižší v lednu 2016. Ve městě je několik silných firem v oborech průmysl, automobilový průmysl, strojírenství, elektrotechnika. V průmyslu zde dle Strategického plánu rozvoje města (2008) pracuje téměř 30 % ekonomicky aktivního obyvatelstva. Následuje školství, veterinární a sociální činnosti, zdravotnictví (14 %), opravy motorových vozidel a spotřebního zboží a obchod (13 %).

Nejvýznamnější skupinou ekonomicky aktivního obyvatelstva podle právní formy jsou živnostníci nezapsaní v obchodním rejstříku, tzv. drobní živnostníci, jejichž počet stoupá stabilním tempem. Město vykazuje trvalý nárůst počtu zaměstnanců v průmyslu a naopak trvalý pokles zaměstnanců v zemědělství. V Jičíně vznikla v roce 1995 průmyslová zóna, ve které jsou umístěny např. firmy Ronal, Continental Teves či Kubit, s.r.o. Průmyslová zóna přináší největší ekonomický přínos pro město.

² Nezaměstnanost je vyjádřena vždy k poslednímu dni daného roku, kromě roku 2016, kdy je vyjádřena k 31.1.

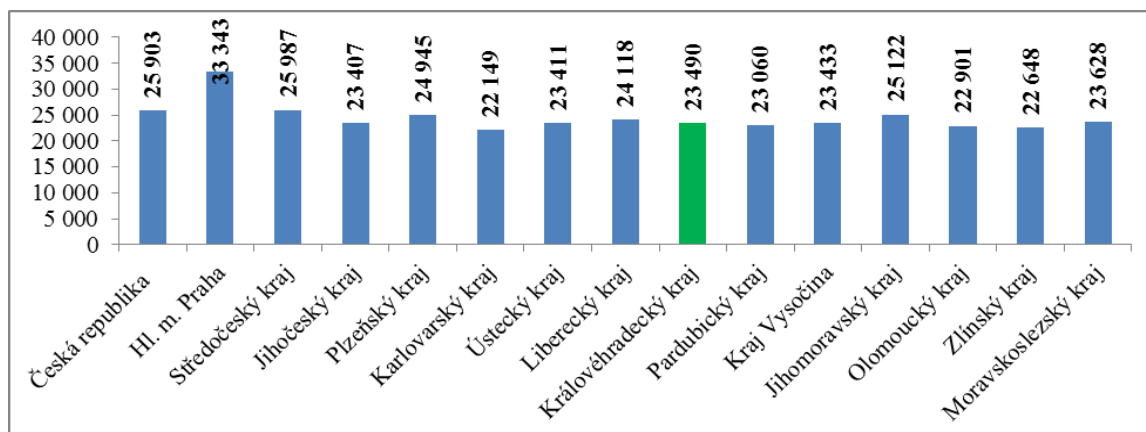
Mezi nejvýznamnější zaměstnavatele v Jičíně patří tyto firmy:

1. **Continetal TEVES** – firma je výrobcem posilovačů brzdových systémů. Ve městě působí od roku 1995 a zaměstnává více než 1500 zaměstnanců.
2. **RONAL CR s.r.o.** - firma, která patří k největším zaměstnavatelům ve městě. Vyrábí litá hliníková kola pro automobilový průmysl a zaměstnává více než 500 zaměstnanců.
3. **C. S. Cargo** - společnost, která se zabývá logistikou, skladovou a dopravní činností.
4. **SpofaDental** – firma se věnuje výrobě zubních protéz.
5. **Krkonošské sýrárny** - společnost, která vyrábí a distribuuje mléčné výrobky.

Strategický plán rozvoje města (2008) popisuje vývoj ekonomiky jako pozitivní, ale tento růst stále není tak vysoký či strukturálně natolik příznivý pro zdejší trh práce, aby vytvořil dostačující počet pracovních příležitostí pro aktuální nabídku pracovních sil. Co se týče daňových příjmů města, vykazují stoupající tendenci a to především u daně z příjmů právnických osob.

Níže uvedená tabulka porovnává průměrné hrubé měsíční mzdy v jednotlivých krajích ČR za první až třetí čtvrtletí roku 2015. Nejmenší jednotkou, kterou lze sledovat je kraj, proto pozornost je zaměřena na kraj Královéhradecký, kde se město Jičín nachází. Z grafu č. 4 je možné vyvodit fakt, že průměrná hrubá měsíční mzda v Královéhradeckém kraji je o 2 413 Kč nižší, než je celorepublikový průměr. Nejvyšší průměrné mzdy jsou v Praze a nejnižší naopak v Karlovarském kraji. Průměrné hrubé měsíční mzdy jsou celkem v sedmi krajích nižší, než v kraji Královéhradeckém.

Graf 4 – Průměrné hrubé měsíční mzdy v ČR dle krajů – 1 až 3 čtvrtletí 2015

Zdroj: Vlastní zpracování autorky na základě dat CZSO (2016 e)

6.1.5 Postavení v systému veřejné správy

V oblasti přenesené působnosti se městský úřad zabývá státní správou. Tuto státní správu vykonává také pro ostatní obce v okolí. Přenesená působnost znamená, že stát na obce a kraje vykonávající státní správu v určitém rozsahu správu přenesl. Výjimkou jsou záležitosti, které již nepatří do působnosti města Jičína. Dozorčí funkci nad činností městského úřadu v samostatné působnosti má Ministerstvo vnitra. Kontrolu nad výkonem přenesené působnosti má Krajský úřad Královéhradeckého kraje. Ve městě je tak například matrika, vidimace, legalizace, evidence obyvatel, správa občanských průkazů a cestovních dokladů, rozhodování ve věcech dávek sociální podpory atd.

Orgány města Jičín

Mezi orgány města Jičína patří Zastupitelstvo města Jičína, Výbory zastupitelstva, Radu města, Komisi rady, starostu města, Městskou policii a Městský úřad Jičín.

Městský úřad Jičín

Městský úřad je tvořen starostou města, místostarosty, zaměstnanci Městského úřadu Jičín a tajemníkem úřadu, který odpovídá starostovi za úkoly uložené městskému úřadu v samostatné i přenesené působnosti. Členění Městského úřadu Jičín je následovné: 11 odborů, čtyři oddělení a samostatné úseky jako sekretariát starosty a tajemníka, místostarostů, pracovník pro komunikaci s veřejností, architekt města a interní audit. Pověřeným obecním úřadem i obecním úřadem obce s rozšířenou působností je Městský

úřad Jičín dle Vyhlášky Ministerstva vnitra o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností, která přišla v účinnost dne 1.1.2003.

Zastupitelstvo obce

Nejvyšší volený orgán města je Zastupitelstvo města Jičína, které momentálně čítá 21 členů. Zastupitelé města Jičína byli zvoleni v říjnových komunálních volbách v roce 2014, kdy si mandáty dle portálu Jičínsko-zprávy (2014) mezi sebou rozdělili strany: Hnutí ANO, Patrioti pro Jičín, Sdružení pro Jičín, Jičínský demokratický klub, ČSSD, Volba pro město, ODS, KSČM, TOP 09. Mezi jejich povinnosti patří volit starostu a dva místostarosty. Sedm členů zastupitelstva bylo zvoleno do rady města. Zastupitelstvo je nejvyšší samosprávný orgán a má nejdůležitější pravomoci v oblasti samostatné působnosti obce.

Výbory

Výbory zastupitelstva města jsou jeho iniciativní a kontrolní orgány. Svá stanoviska a návrhy předkládají zastupitelstvu. Předsedou výboru je vždy člen zastupitelstva města. Výbory plní úkoly, kterými je pověřuje zastupitelstvo, a za svou činnost také zastupitelstvu odpovídají. Počet členů výborů je vždy lichý a schází se dle potřeby. Usnesení výboru se vyhotovuje písemně a podepisuje ho předseda výboru. Usnesení je platné, jestliže s ním vyslovila souhlas nadpoloviční většina všech členů výboru. Ve městě Jičín jsou výbory finanční, kontrolní a pro rozvoj města.

Komise

Rada města zřizuje komise jako své iniciativní a poradní orgány. Svá stanoviska a náměty předkládají komise radě města. Komise se usnáší většinou hlasů všech svých členů. Mezi své komise MěÚ Jičín (2014e) řadí komisi kulturní, sportovní, letopiseckou, pro cestovní ruch, životního prostředí a ekologie, sociální a bytovou, pro výchovu a vzdělávání.

6.2 Politická charakteristika obce Jičín

6.2.1 Místní politické subjekty

Z hlediska výsledků voleb do městského zastupitelstva má v politickém životě města od roku 2002 rozhodující postavení Občanská demokratická strana, Komunistická strana Čech a Moravy a Česká strana sociálně demokratická.

Občanská demokratická strana

Místní strana ODS má v Jičíně dlouhou tradici. Ve volbách v roce 2002 vyhrála a získala osm mandátů v městském zastupitelstvu. Tímto výsledkem zahájila etapu nejsilnější a zároveň nejvlivnější politické strany ve městě. Strana v tomto obsadila post starosty, kterým se stal Martin Puš. V následujících volbách v roce 2006 ODS znovu zvítězila a získala 10 mandátů. Starostou se opět stal Martin Puš. V roce 2010 získala místní ODS již jen šest mandátů, ale i přesto zůstala ve vedení města. Post starosty po třetí za sebou získal Martin Puš. V polovině volebního období však došlo k velké změně, neboť v létě 2012 došlo k odvolání starosty města Martina Puše. Jičínská radnice neprošla od roku 1990 tak dramatickými změnami jako v tomto roce 2012 a de facto tímto začal velký propad ODS ve městě Jičín. Starostovi vyčítali někteří kolegové chyby, kterých se měla radnice dopustit především v předchozím volebním období, a důležitou roli v této radniční krizi také hrály velmi špatné osobní vztahy. Novým starostou byl zvolen Jiří Liška z ODS, který byl starostou města již v dřívějších letech.

Česká strana sociálně demokratická

Okresní organizace sociální demokracie v Jičíně je od roku 2006 druhou nejúspěšnější volební stranou, což ukazuje níže uvedená tabulka. Za toto období získala celkem devět mandátů v městském zastupitelstvu. Za celé sledované období však tato strana nikdy neobsadila post starosty, několikrát však získala post místostarosty a také místa v městské radě. Členská základna strany v Jičíně v současné době čítá zhruba 180 členů.

Komunistická strana Čech a Moravy

Komunistická strana Čech a Moravy má v Jičíně velmi dlouho tradici. Ve sledovaném období od roku 2002 získala strana ve volbách vždy 2 mandáty. V tomto období tato strana nikdy nezískala post starosty či místostarosty, neměla ani zástupce v Radě města.

Tabulka 5 – Získané mandáty stran v Jičíně od roku 2006

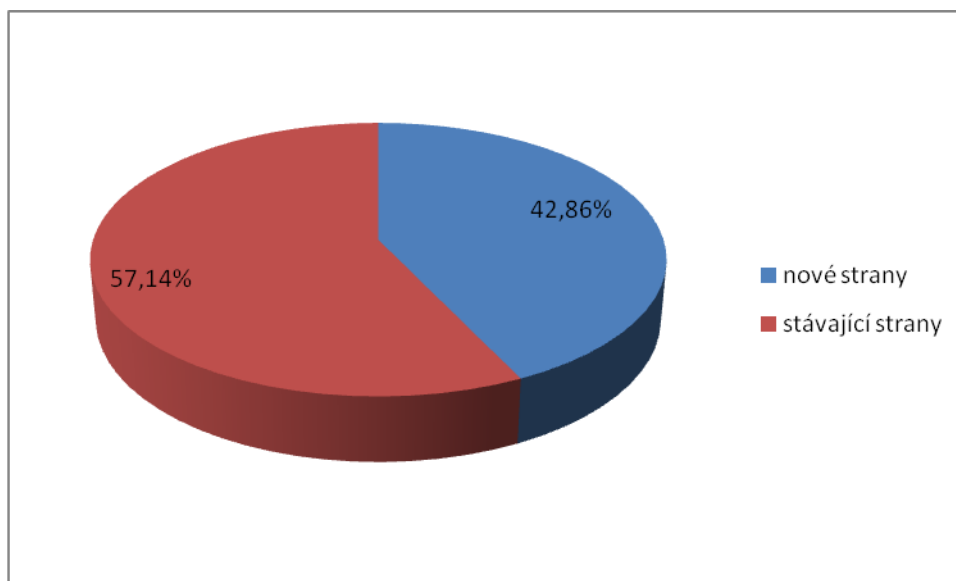
Strana	Počet získaných mandátů			Celkem
	2006	2010	2014	
ODS	10	6	2	18
ČSSD	3	4	2	9
KSČM	2	2	2	6
Volba pro město	2	3	2	7
TOP 09	x	2	1	3
Volte Pr.Blok www.cibulka.net	x	0	x	0
Věci veřejné	x	2	x	2
Jičínský demokratický klub	x	x	3	3
Jičín pro kult. a sport a SPO	x	x	0	0
ANO 2011	x	x	3	3
PATRIOTI pro Jičín	x	x	3	3
SNK Evropští demokraté	1	x	x	1
NEZÁVISLÍ	1	x	x	1
KDU-ČSL	2	2	x	4
Sdružení nezávislých	0	0	x	0
Sdružení pro Jičín	x	x	3	3

Zdroj: Vlastní zpracování autorky na základě portálu Volby.cz (2016a)

Z výše uvedené tabulky je patrné, že posledních třech voleb se účastnilo celkem 16 stran a sdružení. Pouze čtyři strany se zúčastnily všech voleb – ODS, ČSSD, KSČM a Volba pro město. V každých volbách se objevily nové strany či sdružení. V roce 2006 to bylo hnutí Volba pro město. V roce 2010 TOP 09, Věci veřejné a Volte Pr.Blok www.cibulka.net.

Z těchto tří subjektů se dalších volbách v roce 2014 účastnila pouze strana TOP 09. V těchto posledních volbách se nově objevily celkem čtyři strany, a to Jičínský demokratický klub, Jičín pro kulturu a sport a SPO, ANO 2011 a Patrioti pro Jičín. Tyto nové strany získaly v posledních volbách celkem devět mandátů. Jedná se o téměř polovinu získaných míst v městském zastupitelstvu, což zobrazuje níže uvedený graf č. 5.

Graf 5 – Nové a stávající strany ve volbách 2014

Zdroj: Vlastní zpracování autorky na základě portálu Volby.cz (2016a)

V rámci kapitoly místní politické subjekty je zvolena jedna politická strana, jejímž představením se práce zabývá komplexněji. Následující text přináší informace o Jičínském demokratickém klubu včetně rozhovoru s lídrem tohoto klubu.

Jičínský Demokratický Klub

Jičínský demokratický klub vznikl koncem roku 2013 a jeho zakladateli jsou zastupitelé Petr Šindelář a Miloš Starý, bývalý radní a zastupitel Josef Kužel a mladý inženýr Petr Knápek, jičínský patrioti, bezpartijní kandidáti, kteří pomohli vítězné straně několikrát vyhrát volby v Jičíně. Ty poslední, přestože je stále stejná ODS opět vyhrála, byly přelomové. Na scénu vstoupily nové síly, s nimiž se vítězná strana nedokázala dohodnout a tato neschopnost komunikace znamenala krizi na radnici. Hlavním cílem JDK je odpolitizování aktuálních témat v Jičíně, neboť členové klubu jsou přesvědčeni, že vzorce chování velké politiky se všemi negativními důsledky do města nepatří

a brzdí jeho rozvoj. Dle tvrzení členů strany, které uvádějí na portálu Jičínský demokratický klub (2016), by to oni rádi změnili a přispěli ke kultivované a slušné diskusi mezi subjekty zastoupenými v radě a zastupitelstvu města. Dále uvádějí, že JDK preferuje širokou koalici z lidí, kteří chtějí a umí se konstruktivně podílet na rozvoji města pro blaho a spokojenost občanů i návštěvníků a turistů. Politikou JDK je vítězství demokratických principů, jednání v důstojných intencích a v zásadách slušnosti při prosazování zájmů města Jičína a jeho obyvatel.

Volební program klubu

Jičínský demokratický klub před volbami představil svůj volební program, tzv. „Desatero JDK“. V tomto desateru jsou stanoveny základní oblasti, kterým se JDK chce věnovat.

Obrázek 6 – Desatero JDK

Jičín – moderní město pro všechny	Jičín a rozpočet	Jičín a sport	Jičín a životní prostředí	Jičín a kultura
Jičín a vzdělávání	Jičín a jeho tvář	Jičín a cestovní ruch	Jičín a sociální služby	Jičín a doprava

Zdroj: Volební program JDK (2016)

Jednotlivé body volebního programu JDK jsou součástí **Přílohy E**.

Kvalitativní výzkum – rozhovor s lídrem strany

Jednou z částí praktické části je provedení kvalitativního výzkumu v podobě rozhovoru s lídrem nové volební strany v Jičíně, a to Jičínského demokratického klubu.

Přepis rozhovoru s lídrem JDK je součástí **Přílohy B** této diplomové práce. Mimo představení a základních informací o Klubu rozhovor shrnuje plnění jejich volebního

programu, postup při sestavování kandidátní listiny, prezentuje názor na politickou scénu v Jičíně z pohledu participující strany a nechybí ani otázky na koaliční spojení stran.

6.2.2 Volby do Zastupitelstva města Jičín v letech 2006, 2010 a 2014

Volby do městského zastupitelstva v roce 2006

Komunální volby v roce 2006 se konaly v období 20. - 21. října 2006. Občané města mohli vybírat celkem z osmi kandidátních listin. Níže uvedená tabulka zobrazuje výsledky voleb:

Tabulka 6 – Výsledky voleb do městského zastupitelstva v roce 2006

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Přepočtené % platných hlasů	Počet mandátů
číslo	název	abs.	v %			
<u>1</u>	ČSSD	15 415	13,77	21	13,76	3
<u>2</u>	ODS	45 827	40,93	21	40,93	10
<u>3</u>	SNK Evropští demokraté	5 935	5,3	21	5,3	1
<u>4</u>	NEZÁVISLÍ	7 639	6,82	21	6,82	1
<u>5</u>	KDU-ČSL	10 165	9,08	21	9,07	2
<u>6</u>	KSČM	13 387	11,96	21	11,95	2
<u>7</u>	Volba pro město	9 834	8,78	21	8,78	2
<u>8</u>	"Sdružení neustraníků"	3 755	3,35	21	3,35	0

Zdroj: Vlastní zpracování autorky na základě portálu Volby.cz (2016a)

Z tabulky je patrné, že suverénním vítězem komunálních voleb v roce 2006 se stala Občanská Demokratická Strana, která získala 40,93 % hlasů a celkem 10 mandátů. Na druhém místě se s velkým odstupem umístili sociální demokraté, kteří získali necelých 14 procent a tři mandáty. Oproti minulým volbám ztratili komunisté, kteří obdrželi necelých dvanáct procent a budou mít dva zastupitele. Až na čtvrtém místě se s devíti procenty umístili lidovci. Do zastupitelstva se dostalo celkem sedm z osmi stran.

Níže uvedená tabulka zobrazuje prvních pět zastupitelů, kteří získali od voličů nejvíce hlasů. Na prvním místě se umístil Jiří Liška, který získal 2 888 hlasů, následovaným Martinem Pušem s 2 745 hlasy. Do funkce starosty po volbách zasedl Martin Puš, který byl starostou zvolen již v roce 2002.

Tabulka 7 - Komunální volby 2006 – nejvíce získaných hlasů

Strana	Zastupitel	Počet hlasů - abs.
Občanská demokratická strana	Liška Jiří MVDr.	2 888
Občanská demokratická strana	Puš Martin Ing.	2 745
Občanská demokratická strana	Babák Aleš Mgr.	2 474
Občanská demokratická strana	Kůta Miloslav Mgr.	2 462
Občanská demokratická strana	Lisý Petr MUDr.	2 407

Zdroj: Vlastní zpracování autorky na základě portálu Volby.cz (2016b)

Volby do městského zastupitelstva v roce 2010

Komunální volby v roce 2010 se konaly v období 15. - 16. října 2010. Občané města mohli vybírat celkem z devíti kandidátních listin. Níže uvedená tabulka zobrazuje výsledky voleb:

Tabulka 8 – Výsledky voleb do městského zastupitelstva v roce 2010

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Přepočtené % platných hlasů	Počet mandátů
číslo	název	abs.	v %			
<u>1</u>	Sdružení nestraníků pro Jičín	5 899	4,63	21	4,63	0
<u>2</u>	ODS	34 362	26,98	21	26,97	6
<u>3</u>	KSČM	11 126	8,73	20	9,17	2
<u>4</u>	ČSSD	19 954	15,66	21	15,66	4
<u>5</u>	Volba pro město	17 244	13,54	21	13,53	3
<u>6</u>	TOP 09	12 797	10,05	21	10,04	2
<u>7</u>	Sdružení KDU-ČSL, NK	12 365	9,71	21	9,7	2
<u>8</u>	Volte Pr.Blok www.cibulka.net	196	0,15	1	3,23	0
<u>9</u>	Věci veřejné	13 441	10,55	21	10,55	2

Zdroj: Vlastní zpracování autorky na základě portálu Volby.cz (2016c)

Volby i tentokrát vyhrála Občanská Demokratická Strana, získala však pouze jen šest mandátů. Navíc oproti předchozím volbám získala od voličů o téměř 14 % hlasů méně. Na druhém místa skončila ČSSD se ziskem čtyř mandátů. Nově se ve volbách objevily strany TOP 09 a Věci veřejné, které elektorát ve stejném roce volil i již do Poslanecké sněmovny. Obě tyto nové strany získaly po dvou mandátech. Do zastupitelstva se dostalo celkem sedm z devíti stran. Křeslo starosty opět obhájil Martin Puš z ODS.

Níže uvedená tabulka opět zobrazuje prvních pět zastupitelů, kteří od voličů získali nejvíce hlasů. Stejně jako ve volbách v roce 2006 obdržel nejvíce hlasů Jiří Liška, který v té době byl předsedou Senátu. Naopak budoucí starosta Martin Puš se umístil až na čtvrté pozici.

Tabulka 9 - Komunální volby 2010 – nejvíce získaných hlasů

Strana	Zastupitel	Počet hlasů - abs.
Občanská demokratická strana	Liška Jiří MVDr.	2 227
Občanská demokratická strana	Babák Aleš Mgr.	2 017
Občanská demokratická strana	Kůta Miloslav Mgr.	2 012
Občanská demokratická strana	Puš Martin Ing.	1 893
Občanská demokratická strana	Starý Miloš Mgr.	1 861

Zdroj: Vlastní zpracování autorky na základě portálu Volby.cz (2016d)

Těsně po volbách vznikla koalice ve složení ODS, ČSSD a TOP 09, která tak měla dohromady 12 mandátů. Tato koalice však po celou dobu volebního období nevydržela a v létě 2012 došlo k odvolání starosty města Martina Puše. Jičínská radnice neprošla od roku 1990 tak dramatickými změnami jako v tomto roce 2012. Starostovi vyčítali někteří kolegové chyby, kterých se měla radnice dopustit především v předchozím volebním období. Důležitou roli v této radniční krizi také hrály velmi špatné osobní vztahy. Novým starostou byl zvolen Jiří Liška z ODS.

Volby do městského zastupitelstva v roce 2014

Komunální volby v roce 2014 se konaly v období 10. - 11. října 2014. Občané města mohli vybírat celkem z deseti kandidátních listin. Níže uvedená tabulka zobrazuje výsledky voleb:

Tabulka 10 – Výsledky voleb do městského zastupitelstva v roce 2014

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Přepočtené % platných hlasů	Počet mandátů
číslo	název	abs.	v %			
<u>1</u>	Jičínský demokratický klub	11 190	11,3	21	11,29	3
<u>2</u>	Volba pro město	10 685	10,79	21	10,78	2
<u>3</u>	Jičín pro kult. a sport a SPO	3 394	3,43	21	3,42	0
<u>4</u>	ANO 2011	14 296	14,43	21	14,43	3
<u>5</u>	PATRIOTI pro Jičín	11 902	12,01	21	12,01	3
<u>6</u>	Sdružení ODS a NK	8 605	8,69	21	8,68	2
<u>7</u>	Sdružení pro Jičín	11 656	11,77	21	11,76	3
<u>8</u>	ČSSD	10 852	10,95	21	10,95	2
<u>9</u>	TOP 09	6 852	6,92	21	6,91	1
<u>10</u>	KSČM	9 629	9,72	21	9,72	2

Zdroj: Vlastní zpracování autorky na základě portálu Volby.cz (2016e)

Největším překvapením komunálních voleb v roce 2014 bylo to, že vlastně nikdo nevyhrál. Výše uvedený počet mandátů stran, které budou mít své zastoupení ve vedení města, je dostatečně výmluvný. Nejvíce hlasů sice má hnutí ANO 2011, které je vítězem. Do zastupitelstva se dostalo celkem devět stran z deseti. Největší propad zaznamenala Občanská Demokratická Strana, která v těchto volbách získala pouze dva mandáty a oproti minulým volbám ztratila více než 18 % voličů. Oproti volbám v roce 2006 dokonce více než 32 %.

Těsně po volbách se v Jičíně utvořila koalice ve složení ANO 2011 (tři získané mandáty), Sdružení pro Jičín (3), Volba pro město (2), ČSSD (2) a TOP 09 (1). Dohromady tyto koaliční strany získaly jedenáct hlasů z jednadvaceti. Mimo hru skončili Patrioti pro Jičín (3), kteří ve volbách byli druzí, a dále také Jičínský demokratický klub (3), KSČM (2) a Sdružení ODS a NK (2). Opozice tím získala kontrolu deseti hlasů. Opoziční zastupitelé s uzavřenou dohodou koalice však nesouhlasili. Vymezili se proti ní, neboť nerespektovala výsledky voleb. Post starosty by podle nich měl získat Miloslav Kůta z Patriotů pro Jičín, neboť od voličů získal nejvíce preferenčních hlasů, což ukazuje níže uvedená tabulka:

Tabulka 11 – Komunální volby 2014 – nejvíce získaných hlasů

Strana	Zastupitel	Počet hlasů - abs.
PATRIOTI pro Jičín	Kůta Miloslav Mgr.	1 354
Volba pro město	Smolík Milan Mgr.	1 326
Sdružení pro Jičín	Hamáček Petr Mgr.	1 281
Jičínský demokratický klub	Šindelář Petr Mgr.	1 139
ANO 2011	Malý Jan JUDr.	1 128

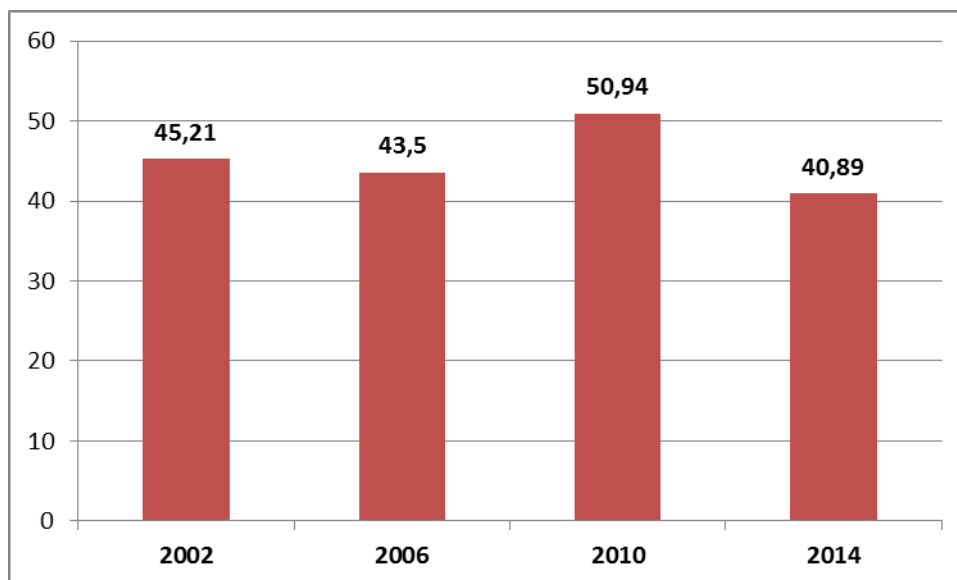
Zdroj: Vlastní zpracování autorky na základě portálu Volby.cz (2016f)

Srovnáním obdržených hlasů jednotlivých kandidátních listin za roky 2006, 2010 a 2014 lze zjistit, že některé tradiční strany, jako ODS radikálně ztrácejí počet hlasů. Klesá také počet hlasů KSČM a ČSSD, ale u těchto stran není pokles tak markantní.

6.2.3 Volební účast

Níže uvedený graf zobrazuje, že nejvyšší volební účast, 50,94 %, byla v roce 2010. Naopak nejnižší v posledních volbách v roce 2014, kdy dosáhla výše 40,89 %.

Graf 7 – Volební účast obyvatel Jičína do zastupitelstva v letech 2002-2014

Zdroj: Vlastní zpracování autorky na základě portálu Volby.cz (2016e)

Níže uvedená tabulka zobrazuje porovnání volební účasti obyvatel okresních měst Královéhradeckého kraje. Z ní je patrné, že v letech 2002 a 2010 byla volební účast voličů okresu Jičín ze všech okresů nejvyšší. V roce 2006 druhá nejvyšší a v roce 2014 třetí.

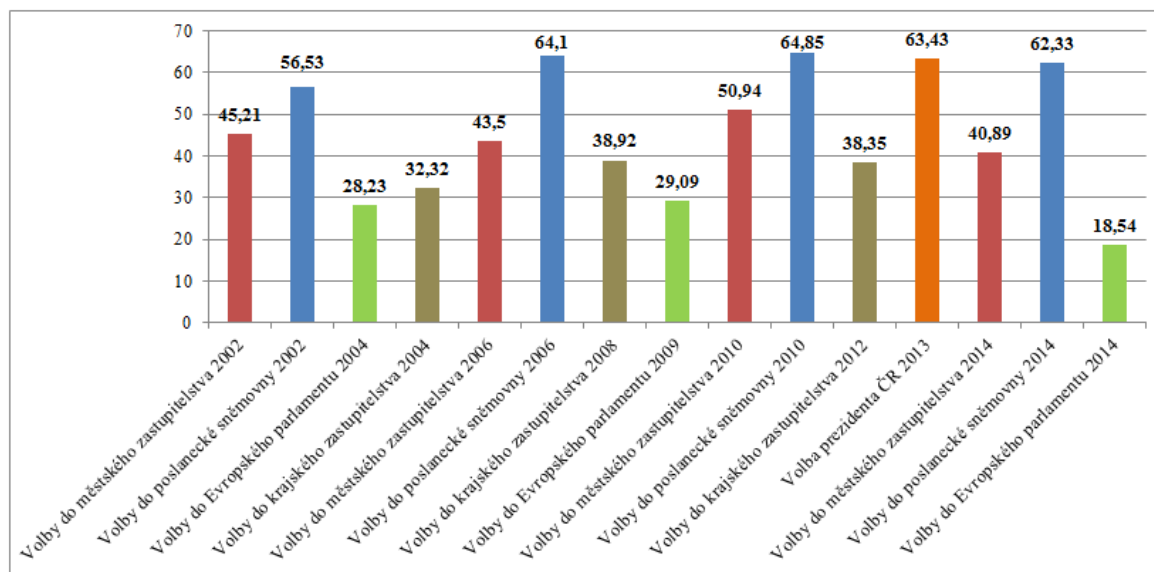
Tabulka 12 – Volební účast obyvatel okresních měst v KH kraji

	2002	2006	2010	2014
Trutnov	36,22	37,51	41,48	39,78
Hradec Králové	36,78	41,11	45,24	38,89
Náchod	39,7	41,83	41,76	42,73
Rychnov nad Kněžnou	43,97	43,55	46,97	44,19
Jičín	45,21	43,5	50,94	40,89

Zdroj: Vlastní zpracování autorky na základě portálu Volby.cz (2016e)

Dále se autorka práce zabývá porovnáním volební účasti jičínských občanů při těchto komunálních volbách s ostatními druhy voleb. Volby do zastupitelstev obcí jsou řadou odborníků i laiků považovány za volby druhého řádu, protože se v těchto volbách rozhoduje o menších kompetencích a tyto volby zároveň nejsou tak důležité jako volby do Poslanecké sněmovny, které jsou považovány za volby prvního řádu. O teorii voleb druhého řádu byla zmínka v kapitole č. 5 této práce. Výši volební účasti v závislosti na typu voleb v ČR graficky zobrazuje níže uvedený graf. Z něj je patrné, že nejvyšší účast jičínských voličů je zaznamenána při volbách do Poslanecké sněmovny a dále při volbě prezidenta ČR v roce 2013. Graf taktéž ukazuje, že volbám do městského zastupitelstva je dle voličstva přikládán (dle volební účasti) třetí největší význam.

Graf 8 – Volební účast v závislosti na typu voleb v ČR

Zdroj: Vlastní zpracování autorky na základě portálu Volby.cz (2016e)

V případě aplikace konceptu voleb prvního a druhého řádu do prostředí města Jičín je možné odpovědět na otázku týkající se rozdílu výše volební účasti do Poslanecké sněmovny a ve volbách do městského zastupitelstva. Volební účast ve volbách do městského zastupitelstva ve sledovaných letech byla vždy nižší, než v případě voleb do Poslanecké sněmovny, což znamená, že koncept voleb prvního a druhého řádu je ve městě Jičín uplatnitelný.

6.3 Výzkum – volební chování obyvatel města Jičín

V rámci diplomové práce je proveden výzkum prostřednictvím dotazníkového šetření, který si klade za úkol sebrat data o voličích města Jičína a vzorcích jejich volebního chování. Na základě výzkumu bude možné odpovědět na stanovené pracovní otázky, které byly určeny před začátkem zpracovávání problematiky.

1. „Je volební chování voličů obce Jičín ovlivněno sociálně strukturálními faktory v regionu?“
2. „Přebírají nová politická uskupení v Jičíně roli tradičních politických stran?“
3. „Dá se označit volební chování obyvatel obce Jičín jako nestabilní?“

Dotazníkové šetření bylo provedeno elektronicky, tzv. „online“ prostřednictvím rozesílání odkazů na vyplnění dotazníku. Jednak byli respondenti oslovováni osobně, ať už emailem či prostřednictvím osobní zprávy na Facebooku, a dále byl odkaz na dotazník sdílen na skupině Mladí Jičičáci. Z toho důvodu je těžké určit okruh oslovených. Také je rozdíl mezi těmi, kteří prosbu o vyplnění viděli a vyplňování nespustili a mezi těmi, kteří si dotazník spustili, ale nedokončili. Počet těchto dotázaných je možné určit přesně, dle vyhodnocení dotazníku jich nedokončilo vyplňování jen 25 %. Úspěšnost vyplnění dotazníku tedy byla 75%, takže dosahovala dostatečně vysokého procenta pro získání reprezentativních výsledků šetření.

Celkem byla získána data od 124 respondentů. Vzorek dotazovaných byl přesně vymezen a to bydlištěm ve městě Jičíně. Identifikační otázky týkající se respondentů byly umístěny v závěru dotazníku, aby neodvracely pozornost od zjišťovaných dat. Tyto otázky se týkaly pohlaví, věku, sociálního postavení, počtu dětí, rodinného stavu či vzdělání. Dotazník má celkem 20 otázek, z toho 19 povinných a jednu dobrovolnou. Obsahuje otázky zejména uzavřené, ale je zde i pár otevřených otázek, aby respondentům nebyly podsouvány žádné odpovědi. V následujících podkapitolách budou vyhodnoceny výzkumné otázky, které jsou součástí dotazníku.

6.3.1 Data z dotazníkového šetření

Nejprve budou vyhodnoceny údaje o samotných respondentech, které o sobě v dotaznících uvedli. Tyto otázky byly položeny až v závěru dotazníku. K těmto otázkám patří dotazy na pohlaví, věkovou kategorii, rodinný stav, počet dětí, dosažené vzdělání, ekonomické a sociální postavení a profese. Struktura dotazovaných je následující - převažují respondenti ve věku do 35 let, tedy mladá generace, a skoro 58 % převažují respondenti mužského pohlaví.

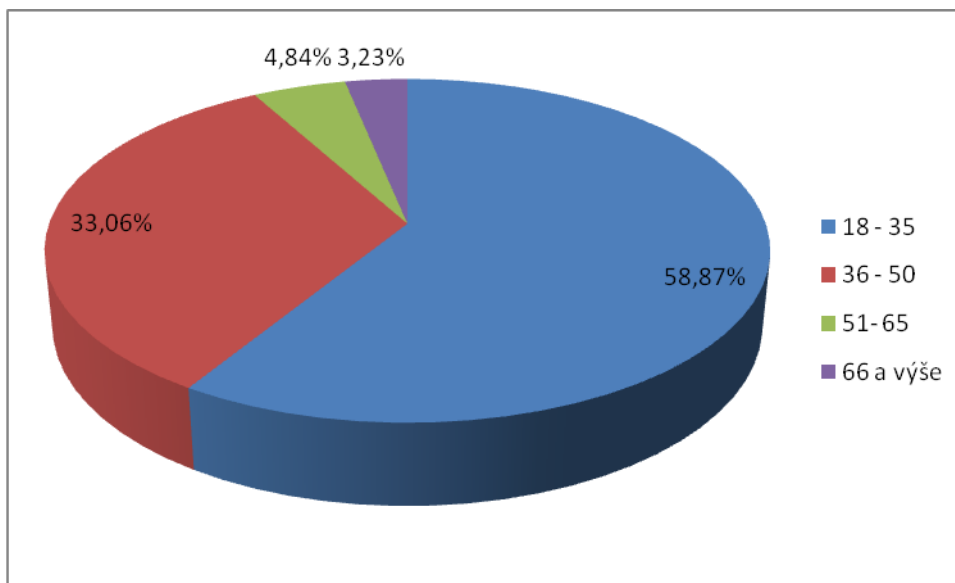
a) Pohlaví

Výzkumu se účastnilo 72 mužů (58 %) a 52 žen (42%).

b) Věkové kategorie

Výzkumný vzorek byl rozdělen do čtyř věkových kategorií, rozdělených na mladou generaci, generaci středního věku, věkovou kategorii nad 50 let do důchodového věku a kategorii 66 let a výše.

Graf 9 - Věkové kategorie respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků provedeného výzkumu

Nejvíce zastoupená kategorie dotazovaných je kategorie od 18 - 35 let, která čítá zhruba polovinu respondentů výzkumu. 33 % respondentů bylo v druhé věkové kategorii - 36 - 50 let. Nejméně zastoupené jsou nejstarší věkové kategorie, oboje v zastoupení do 5 %.

c) **Rodinný stav**

Rodinný stav kopíruje pravděpodobné přiřazení rodinného stavu dle zastoupených věkových kategorií. Procentuální zastoupení jednotlivých kategorií je skoro stejně vysoké, jako procentuální zastoupení stanovených čtyř věkových skupin.

Tabulka 13 – Rodinný stav respondentů

Svobodný(á)	57,26%
Ženatý/vdaná	31,45%
Rozvedený(á)	8,87%
Vdovec/vdova	2,42%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků provedeného výzkumu

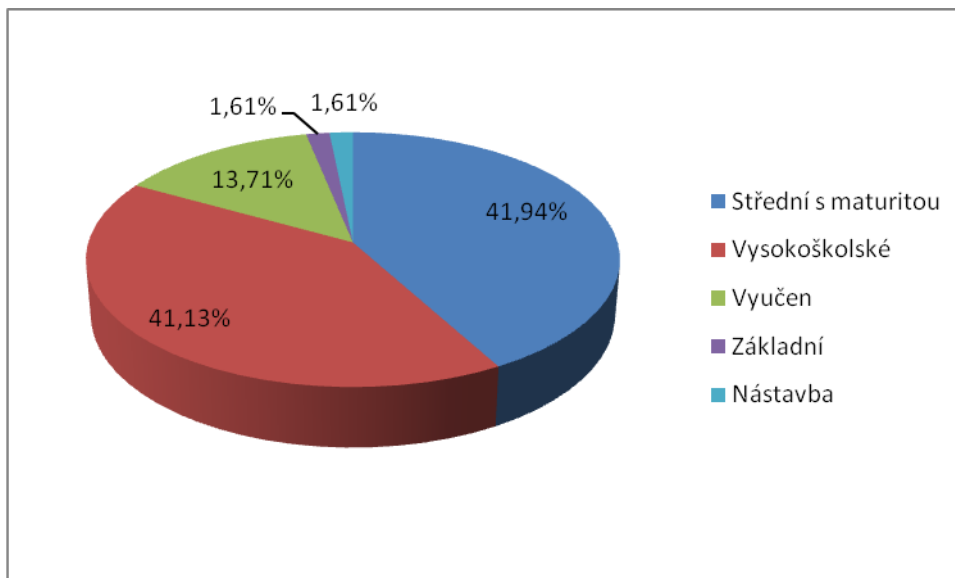
d) **Počet dětí**

Nejčastější věková skupina respondentů, kterou tvoří mladí lidé do 35 let, má pravděpodobně za následek i počet dětí, které dotazovaní uvedli. Téměř 60 % respondentů je bezdětných, 20 % z nich uvedlo dvě děti a 18,5 % jedno dítě. Necelých 5 % dotazovaných má 3 děti.

e) **Vzdělání**

Nejvíce označené stupně vzdělání jsou střední s maturitou a vysokoškolské, oboje shodně po 41 %. 13 % dotazovaných uvedlo jako své vzdělání stupeň vyučen a jen minimum oslovených uvedlo své vzdělání jako základní či s nástavbou.

Graf 10 - Dosažené vzdělání respondentů

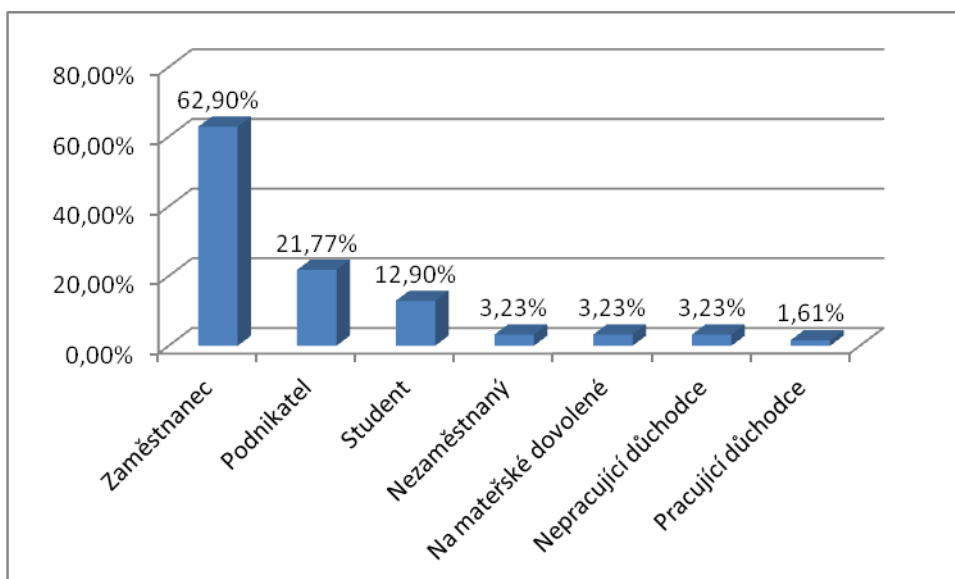

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků provedeného výzkumu

f) Ekonomické postavení

Co se týče ekonomického postavení respondentů, tak nejvíce dotázaných je v zaměstnaneckém poměru (63 %). Výzkumu se účastnilo 22 % podnikatelů a 13 % studentů. Své ekonomické postavení jako nepracující či pracující důchodce, nezaměstnaný či na mateřské dovolené označilo vždy přibližně 3 % obyvatel.

Graf 11 – Ekonomické postavení respondentů

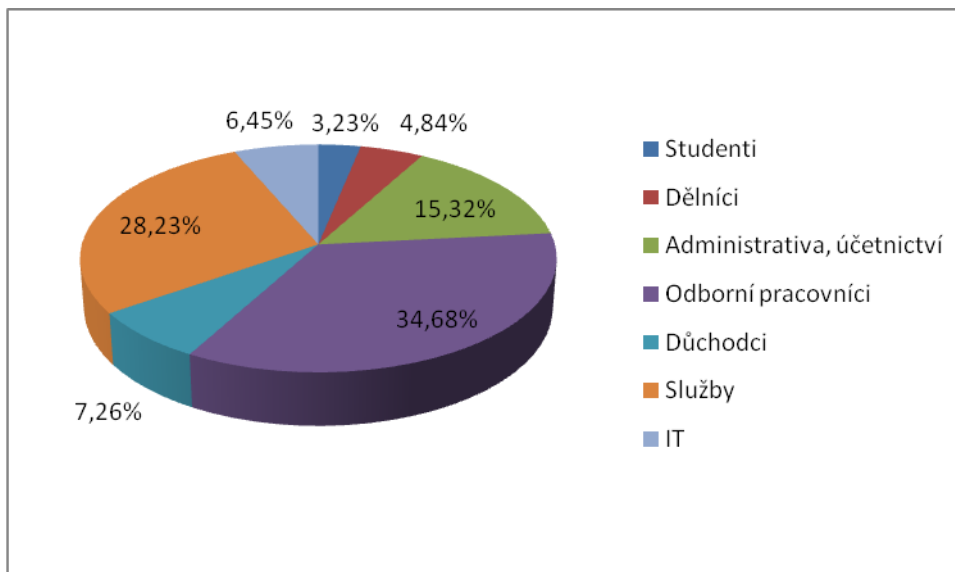

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků provedeného výzkumu

g) Profese

Profese, které dotazovaní uvedli, byly pro účely vyhodnocení dat seřazeny do 7 skupin - studenti, dělníci, administrativa a účetnictví, odborní pracovníci, pracovníci ve službách a IT odborníci.

Graf 12 - Profese respondentů

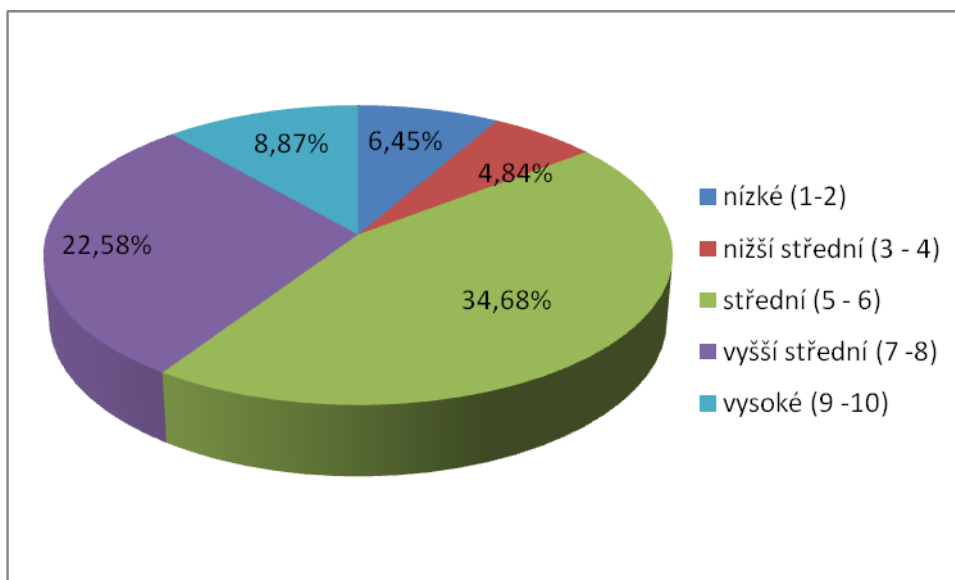
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků provedeného výzkumu

Nejčetněji zastoupenou profesní skupinou jsou odborní pracovníci, mezi kterými se vyskytly profese jako: vojáci, sociální pracovníci, pracovníci e-shopu, logistiky, automechanici, nákupčí, advokáti, personalisté atd. Mezi druhou nejvíce zastoupenou profesní skupinou jsou pracovníci ve službách, jako servírky, prodavačky, zdravotníci, atd. Třetí nejpočetnější skupinu tvoří administrativní pracovníci, jako sekretářky, asistentky, finančníci atd.

h) Sociální postavení

Poslední otázka charakterizující respondenty se týkala sebe označení se v určité škále sociálního postavení ve společnosti. Bylo stanoveno rozdělení škály bodového ohodnocení 1 - 10 na pět skupin vystihujících označené sociální postavení:

Graf 13 - Sociální postavení respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků provedeného výzkumu

Respondenti se na škále sociálního postavení označili následovně. Největší skupina dle očekávání čítá střední sociální postavení a to necelými 35 %. 22,5 % dotazovaných se ohodnotilo jako vyšší střední třída. Vysoké, nižší střední a nízké sociální postavení má již menší procentuální zastoupení mezi dotazovanými.

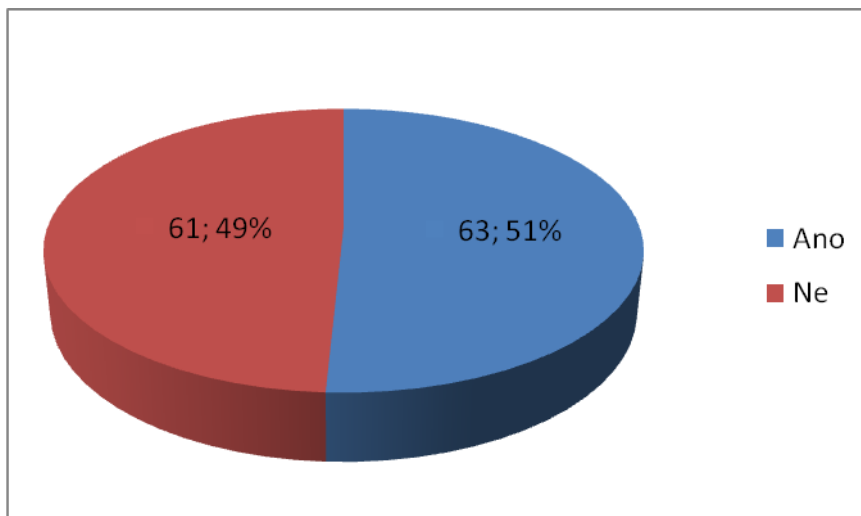
6.5.2 Otázky na volební chování

V druhé části výzkumu byly vyhodnoceny otázky týkající se volebního chování obyvatel města Jičína.

a) Účast u voleb do zastupitelstva

První otázka se týkala účasti u posledních voleb do Zastupitelstva města Jičína v roce 2014. Na základě vyhodnocení otázky ohledně účasti u voleb do Zastupitelstva města Jičína je dle níže uvedeného obrázku jasně vidět, že téměř polovina dotazovaných se voleb zúčastnila a polovina nikoliv. Vychází tedy přibližně 50 % účast dotazovaných v posledních volbách do zastupitelstva.

Graf 14 - Účast u voleb do Zastupitelstva města Jičína v roce 2014

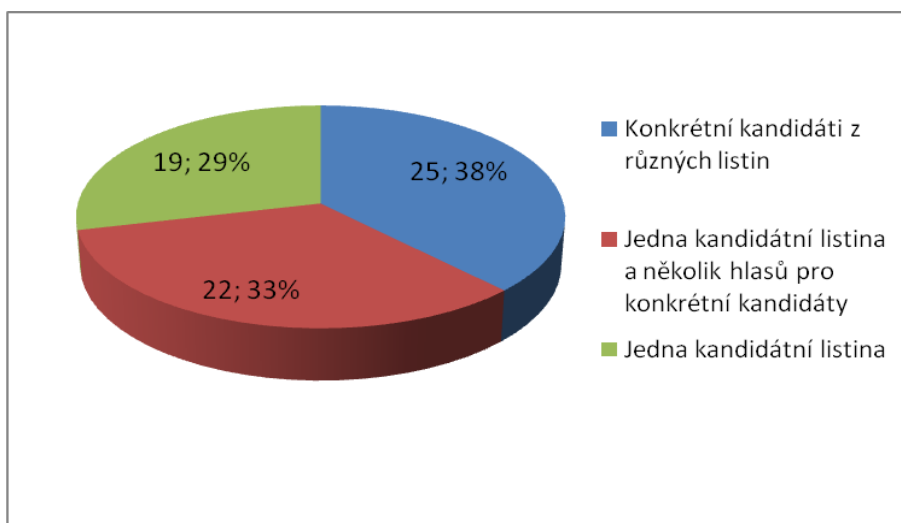
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků provedeného výzkumu

Respondent, který u této otázky označil možnost své neúčasti u voleb, se dostal přímo na otázku č. 6.

b) Způsob volby ve volbách do zastupitelstva

V této otázce respondenti označovali, zda volili konkrétní kandidáty z různých listin, jednu kandidátní listinu a několik hlasů konkrétním kandidátům, nebo jen jednu kandidátní listinu.

Graf 15 - Způsob volby ve volbách do zastupitelstva na podzim roku 2014

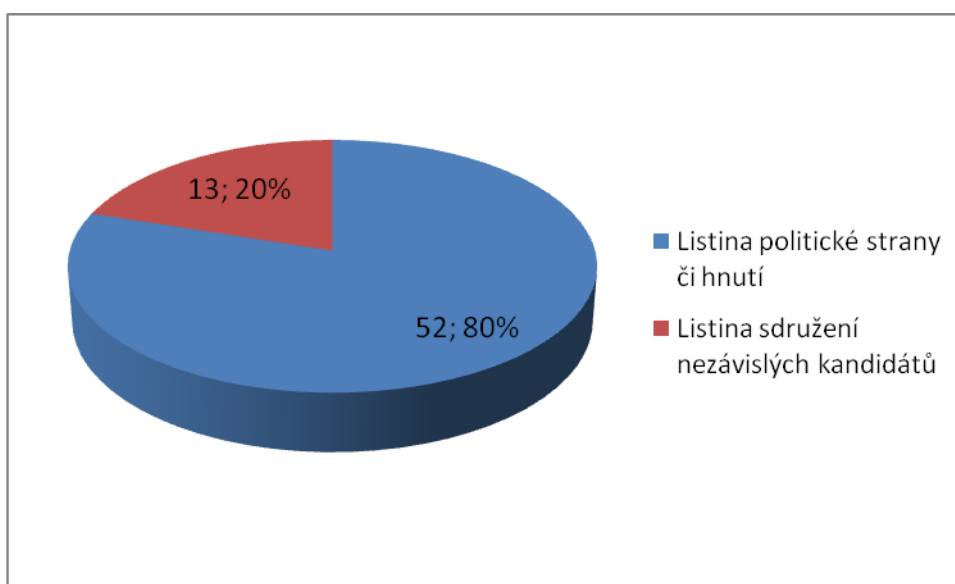
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků provedeného výzkumu

Výsledky způsobu volby dotazovaných jsou poměrně vyrovnané. Nejvíce respondentů označilo volbu konkrétních kandidátů z různých listin, což potvrzuje teorii ovlivnění osobnostmi u voleb do zastupitelstva.

c) Volba kandidátní listiny

Tato otázka směřovala k zjištění faktu, zda elektorát podporuje spíše politické strany či nezávislé.

Graf 16 - Volba kandidátní listiny

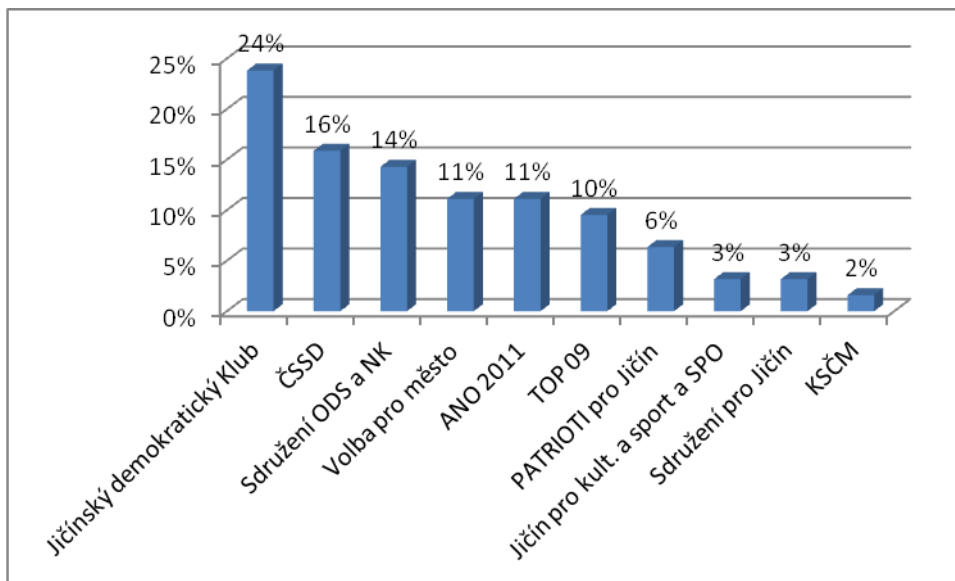
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků provedeného výzkumu

Převážná většina respondentů volila politickou stranu, nikoliv nezávislé kandidáty. Vzhledem k tomu, že nezávislé v nabídce zastupuje pouze strana Sdružení ODS a NK, která ale byla dle respondentů třetí nejčastější volenou stranou, neměli respondenti jasno, ke které listině si nezávislé kandidáty přiřadit.

d) Volba politické strany

V této otázce respondenti označovali volenou stranu ve volbách do Zastupitelstva města Jičína v roce 2014.

Graf 17 - Volba politické strany

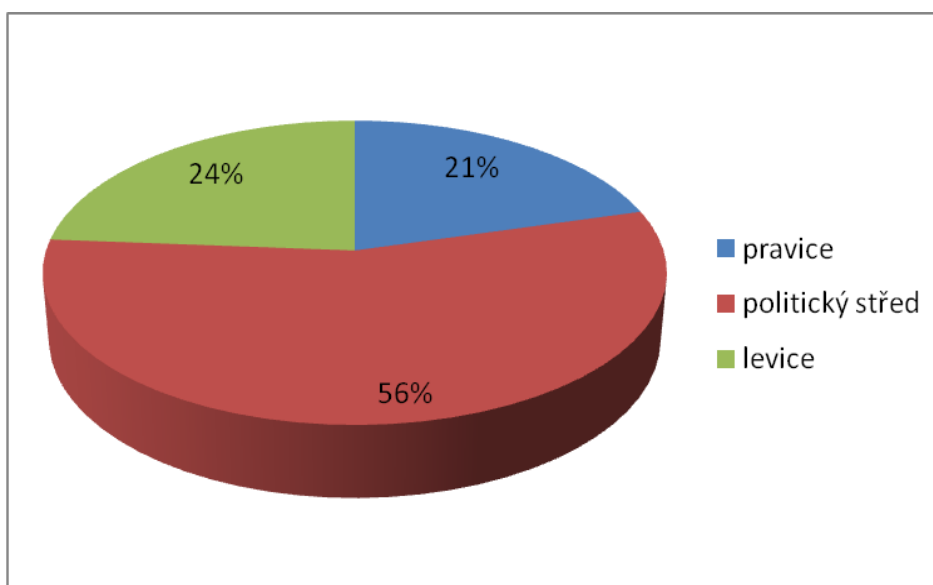

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků provedeného výzkumu

Poměrně vysoko se ve výzkumu umístily strany Jičínský demokratický klub a ČSSD. Vítězná ANO 2011, které u voleb vyhrálo, skončilo na 5. místě. Naopak Patrioti (2. místo v celkových výsledcích voleb) a Sdružení pro Jičín (3. místo) u vzorku respondentů propadly.

e) Podpora pravice nebo levice

Graf 18 - Podpora pravice, levice či politického středu

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků provedeného výzkumu

Řada stran inklinuje spíše k politickému středu, než k levici či pravici. Mezi kandidáty je pět stran inklinujícím k politickému středu, tři levicové, dvě pravicové strany a jedna strana spíše středopravicová. Politickým stranám ve volbách do Zastupitelstva města Jičína v roce 2014 byla přiřazena jejich příslušnost k pravici, středu či levici a hlasy sečteny. Výše uvedený graf zobrazuje informaci o tom, že respondenti podpořili převážně politický střed.

f) Důvod volby konkrétní kandidátní listiny

Cílem této otázky bylo zjistit, jaký byl důvod jejich volby politické strany. Přes 60 % dotazovaných uvedlo jako důvod osobní sympatie ke členům politické strany. Je vidět, že volbu voličů ve volbách do zastupitelstva ve velké míře ovlivňují samotné osobnosti kandidátů. 40 % dotazovaných označilo jako důvod své volby spokojenost s programem politických stran a jako třetí nejčastější odpověď respondenti uvedli nespokojenost s kandidaturou ostatních stran. Dotazovaní, kteří zvolili vlastní odpověď, uvedli jako důvod své volby to, že mezi kandidáty nezvolili jinou akceptovatelnou variantu, nebo pro ně tato volba znamenala „nejméně škodlivou“ možnost.

g) Strana, se kterou se respondenti ztotožňují

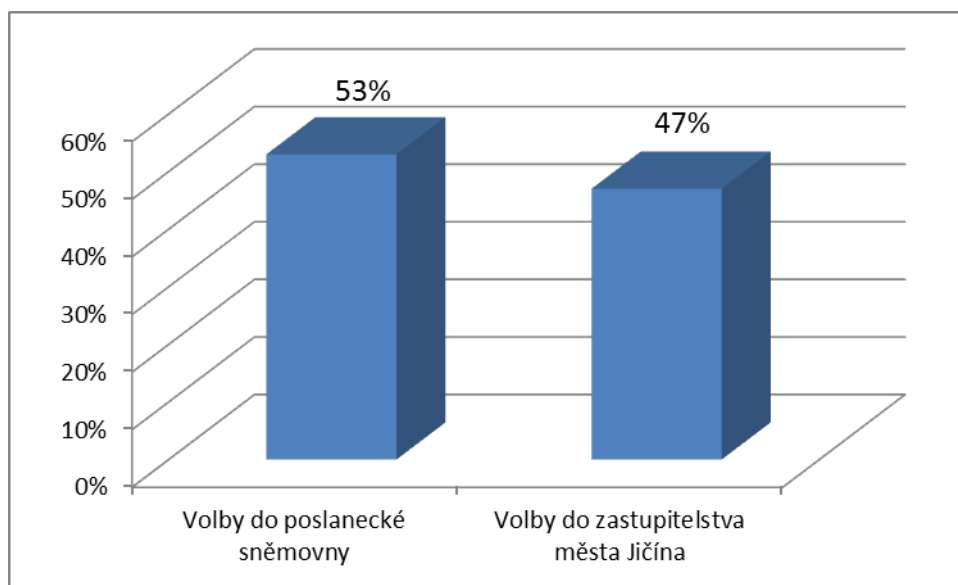
Tato otázka byla otevřená, jelikož u ní byl kladen vysoký důraz na nepodsouvání žádné odpovědi byt' jen pořadím nabízených možností. Ti, kteří zvolili, že se voleb do zastupitelstva nezúčastnili, byli rovnou směřováni na tuto otázku. Cílem bylo zjistit, jakou stranu by pravděpodobně volili, a se kterou stranou se ztotožňují, i když se voleb nezúčastnili.

Zde by mohl být vysledován projev stranické loajality, ke které při ztotožnění se s určitou stranou dochází. Nejvíce lidí označilo ANO 2011, ČSSD a Jičínský demokratický klub, které následuje ODS a TOP 09. Dá se usuzovat, že programy a postoje těchto stran jsou pro dotazované kvalitní a shodují se s jejich politickými postoji. Patrioty pro město a KSČM zvolilo nejméně lidí, takže tento vzorek dotazovaných se s těmito stranami příliš neztotožňuje, ale z důvodu otevřené otázky nemohou zůstat opomíjeny.

h) Účast u voleb do Poslanecké sněmovny

V této otázce respondenti označovali svoji účast u voleb do Poslanecké sněmovny. V Grafu 19 byl srovnáván procentuální počet respondentů, kteří označili „ano“ u své účasti u posledních voleb do zastupitelstva a těch, kteří potvrdili svou účast u voleb do Poslanecké sněmovny.

Graf 19 - Účast u voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2013

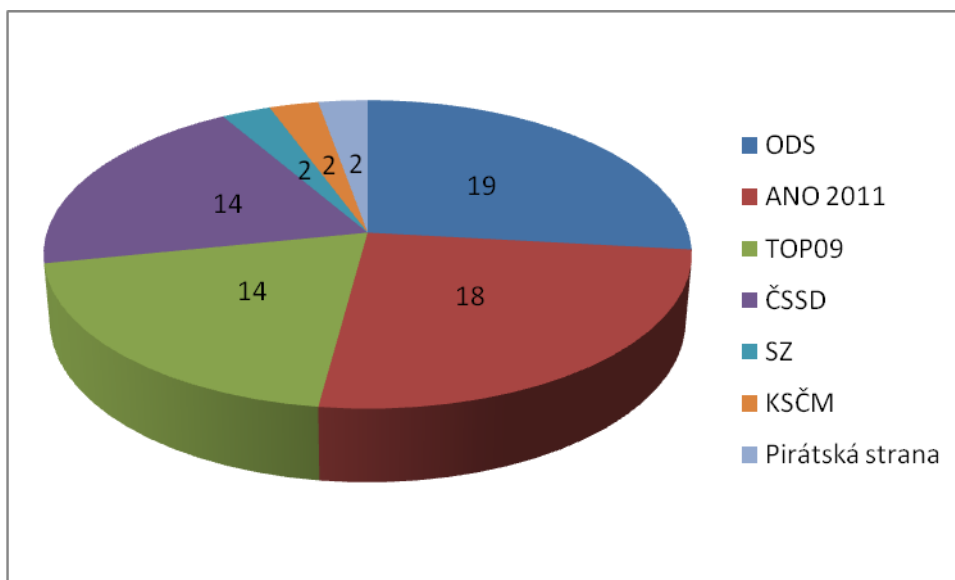
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků provedeného výzkumu

Cílem této otázky bylo srovnat volební účast dotazovaných obyvatel Jičína u voleb do zastupitelstva a Poslanecké sněmovny. 71 dotazovaných zvolilo možnost ano a 53 ne. Voleb do zastupitelstva se účastnilo 63 voličů. Účast dotazovaných u voleb do Poslanecké sněmovny je tedy přibližně o 6 % vyšší oproti volbám do zastupitelstva. Na vzorku dotazovaných byla potvrzena teorie, že volbám do Poslanecké sněmovny elektorát přikládá vyšší důležitost, než volbám do zastupitelstva města.

i) Volba politické strany do Poslanecké sněmovny

Důvod zařazení této otázky byl mimo jiné ten, že by bylo zajímavé srovnat volbu voličů do Poslanecké sněmovny a do zastupitelstva města.

Graf 20 - Volba politické strany ve volbách do Poslanecké sněmovny

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků provedeného výzkumu

Srovnáním odpovědí bylo zjištěno, že strana ANO 2011 a ČSSD a TOP 09, které se umístili dle tohoto výzkumu mezi nejvíce volenými stranami ve volbách do zastupitelstva města, označili účastníci voleb do Poslanecké sněmovny tohoto vzorku dotazovaných také mezi nejvíce volené strany. Nejvíce respondentů označilo ODS a ANO 2011 jako volenou politickou stranu. Jen o něco méně hlasů potom dostaly strany TOP 09 a ČSSD. Četnost ostatních odpovědí byla zanedbatelná.

j) Vliv konkrétních faktorů na účast u voleb

Dotazovaní byli vyzváni, aby uvedli případnou vlastní odpověď. Mezi nejčastěji uvedené odpovědi, ovlivňující jejich volbu či účast, byly označeny následující faktory:

Tabulka 14 - Vliv faktorů na účast u voleb

Faktory	Počet odpovědí
Časové vytížení	68
Nerozhodnost při výběru strany	27
Ovlivnění okolím či příbuznými	22
Nepovažují volby do zastupitelstva za významné	14
Vzdálenost volební místnosti od bydliště	10
Aktuální počasí	4

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků provedeného výzkumu

Mezi další odpovědi, které respondenti uvedli, patřilo, že se necítí být žádnými faktory ovlivněni nebo že žádný faktor by nemohl ovlivnit jejich účast či že považují svoji účast ve volbách jako občanskou povinnost. Někteří respondenti také uvedli, že se o politiku vůbec nezajímají, a proto volit nechodí.

Jako rozhodující faktor, jak ukazuje tento výzkum, se ukázal být faktor času, který uvedlo přes 50 % respondentů. Dá se usuzovat vliv dnešní uspěchané doby, kdy lidé tráví celé dny v práci. Také se jako faktor, který ovlivňuje jejich účast, ukazuje nerozhodnost při výběru strany. Může to být způsobeno jak z důvodu neorientace v politických stranách a jejich postojích, tak například z důvodu toho, že je možné často slyšet názory typu: „ať zvolím jakoukoliv stranu, nic se nezmění“. Jako významné volby do zastupitelstva nepovažuje 11 % respondentů.

k) Volba tradiční politické stran nebo nových politických uskupení

V otázce, zda respondenti volí spíše tradiční politické strany nebo nově vzniklá politická uskupení, se respondenti rozdělili na dvě skoro totožně velké části. 53 % podporuje spíše tradiční strany 47 % naopak strany nové. Na základě jejich odpovědí lze tvrdit, že nově vzniklé strany již dosahují takové podpory, jako tradiční politické strany kandidující již několik (desítek) let.

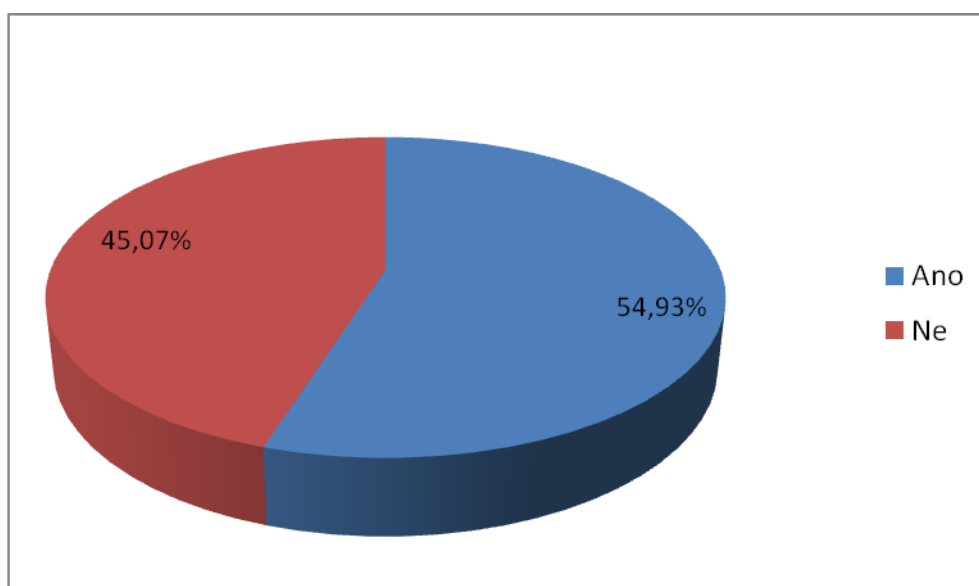
l) Vliv předvolebních kampaní politických stran prostřednictvím médií, letáků, sociálních sítí, atd.

Tato otázka zjišťovala míru ovlivnění dotazovaných při jejich volbě různými formami mediální kampaně prostřednictvím sociálních sítí, TV, rádia, letáků apod. Nadpoloviční většina zkoumaného vzorku respondentů se cítí být spíše neovlivněno těmito formami propagace politických stran, jak ukazují výsledky: 55 % ku 45 %.

m) Účast voličů do Poslanecké sněmovny u voleb do Zastupitelstva města Jičína

Zajímavá data je možné získat vyhodnocením, neboli filtrací různých částí otázek a zjišťovat, jak ovlivňují konkrétní údaje o voličích jejich volbu. Byla zjišťována účast těch, kteří se účastnili voleb do Poslanecké sněmovny u voleb do Zastupitelstva města Jičína, volební podpora politických stran ve volbách do zastupitelstva dle dosaženého vzdělání respondentů, jejich věkové kategorie, sociálního postavení a profese. Byla srovnávána účast těch, kteří se účastnili voleb do zastupitelstva u voleb do Poslanecké sněmovny a naopak účast voličů do Poslanecké sněmovny u voleb do Zastupitelstva města Jičína.

Graf 21 - Účast voličů do Poslanecké sněmovny u voleb do Zastupitelstva města Jičína

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků provedeného výzkumu

Z těch, kteří zvolili možnost, že se účastnili voleb do zastupitelstva, je 62 %, kteří se účastnili také voleb do poslanecké sněmovny a 38 %, kteří se voleb do poslanecké sněmovny nezúčastnili. Na druhé straně ti respondenti, kteří se účastnili voleb do Poslanecké sněmovny, označili svoji účast u voleb do Zastupitelstva města Jičína přibližně 50 % účastí.

n) Volná otázka – konkrétní důvody spokojenosti/nespokojenosti s politickou situací ve městě Jičín

Poslední otevřená otázka byla čistě dobrovolná a jejím cílem bylo dát respondentům prostor pro sebevyjádření, jak politickou situaci v Jičíně vnímají. Účelem bylo zjistit, jak oni sami situaci vnímají a zda se mají potřebu k ní vyjádřit.

Názory a postřehy respondentů na politickou situaci města Jičína v přesném znění jsou dostupné viz Příloha D. Celkově je možné říci, že lidé, kteří měli potřebu se vyjádřit, vyjádřili spíše své negativní pocity, než ty pozitivní. To bývá přirozené, že lidé, kteří situaci nesledují, či nemají potřebu se vyjádřit, jsou vesměs spokojeni a naopak. Pozitivně byla zhodnocena podpora zaměstnanosti v regionu nebo podpora sportovců. Negativně bylo hodnoceno například využití peněz z rozpočtu města, volba sebe vlastním hlasem do rady města, či neshody mezi koalicí a opozicí. Někteří samovolně označili politickou situaci v Jičíně jako nestabilní, dále respondenti narazili na problém populismu stran.

6.3.2 Diskuze

Tato kapitola se věnuje diskuzi, která se snaží zodpovědět na stanovené pracovní otázky.

1) „Je volební chování voličů obce Jičín ovlivněno sociálně strukturálními faktory v regionu?“

Pro zodpovězení této otázky byla data od respondentů získaná z dotazníkového šetření porovnána dle jejich volby politické strany podle vzdělání, věku a sociálního postavení.

Tabulka 15 - Volební podpora kandidátů do zastupitelstva dle dosaženého vzdělání

Dosažené vzdělání	Voliči									
	ANO 2011	TOP09	Jičínský demokratický Klub	ČSSD	KSČM	Sdružení pro Jičín	Jičín pro kult. a sport	PATRIOTI pro Jičín	Volba pro město	Sdružení ODS a NK
základní	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
vyučen	14%	17%	13%	20%	-	-	50%	-	14%	-
střední s mat.	43%	50%	33%	40%	-	100%	-	75%	43%	56%
návstava	-	-	-	-	-	-	-	-	14%	-
vysokoškolské	43%	33%	53%	40%	100%	-	50%	25%	29%	44%
Počet hlasů	7	6	15	10	1	2	2	4	7	9

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků provedeného výzkumu

Je možné vypořádat, že faktor vzdělání volební chování voličů neovlivňuje. Respondenti, kteří se přihlásili ke stupni vzdělání vyučen, střednímu vzdělání s maturitou či k vysokoškolskému vzdělání jsou při své volbě konzistentní – všechny kategorie nejvíce hlasů přidělili stranám JDK, ČSSD a Sdružení ODS a NK.

Tabulka 16 - Volební podpora stran dle věkové kategorie

Věková kategorie	Voliči									
	ANO 2011	TOP09	Jičínský demokratický Klub	ČSSD	KSČM	Sdružení pro Jičín	Jičín pro kult. a sport	PATRIOTI pro Jičín	Volba pro město	Sdružení ODS a NK
18 - 35	43%	67%	73%	10%	-	50%	100%	50%	29%	44%
36 -50	43%	33%	27%	15%	100%	50%	-	50%	43%	44%
51 - 65	14%	-	-	25%	-	-	-	-	29%	-
66 a výše	-	-	-	50%	-	-	-	-	-	11%
Počet hlasů	7	6	15	10	1	2	2	4	7	9

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků provedeného výzkumu

Z tabulky je patrné, že nejmladší věková kategorie volí spíše pravici. Tři politické strany, které obdržely nejvíce hlasů od kategorie 18 – 35 let jsou ANO 2011, TOP 09 a Jičínský demokratický klub. Věková kategorie respondentů nad 35 let - 50 let nejvíce hlasů přidělila stranám Jičínský demokratický klub, ČSSD a Sdružení ODS a NK (zástupci pravice, levice i politického středu). Respondenti nad 50 - 65 let vyslovili svoji důvěru stranám Volba pro město (politický střed), které následují strany ANO 2011 a ČSSD. Nejstarší věková kategorie respondentů z výzkumu označila jako svoji volbu politickou stranu ČSSD a Sdružení ODS a NK. Na základě tabulky je možné konstatovat, že mladí voliči volí spíše nově založené strany, než ty tradiční. S věkem počet voličů strany ČSSD roste, naopak u strany Jičínský demokratický klub nebo TOP 09 spíše klesá. Dá se říci, že faktor věku voliče při jejich volbě ovlivňuje.

Tabulka 17 - Volební podpora stran dle sociálního postavení

Sociální postavení	Voliči									
	ANO 2011	TOP09	Jičínský demokratický Klub	ČSSD	KSČM	Sdružení pro Jičín	Jičín pro kult. a sport	PATRIOTI pro Jičín	Volba pro město	Sdružení ODS a NK
nízké	-	33%	13%	20%	-	-	-	-	-	-
střední	29%	17%	13%	50%	-	-	-	25%	71%	33%
vysoké	71%	50%	69%	30%	100%	100%	100%	75%	29%	67%
Počet hlasů	7	6	16	10	1	2	2	4	7	9

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků provedeného výzkumu

Z tabulky lze vidět, že lidé s nízkým sociálním postavením volí jak zástupce pravice (TOP 09), levice (ČSSD) i politického středu (JDK). Lidé se středním postavením volí nejvíce levici a lidé s vysokým sociálním postavením volí nejvíce strany JDK (politický střed) a ČSSD (levice). Nelze říci, že by sociální postavení určovalo nějaké tendence ve volebním chování voličů.

Odpověď na otázku, zda ovlivňují voliče strukturální faktory:

Nebylo prokázáno, že voliče ovlivňuje jejich sociální postavení nebo vzdělání. Tendence ve volebním chování obyvatel města Jičína lze pozorovat u volební podpory stran podle věku voličů, kdy nejmladší věková kategorie volí spíše pravici. Nejstarší věková kategorie respondentů dala nejvíce hlasů levici – straně ČSSD. S věkem počet voličů strany ČSSD roste, naopak strany Jičínský demokratický klub nebo TOP 09 spíše klesá. Na základě tabulky je možné konstatovat, že mladí voliči volí spíše nově založené strany, než ty tradiční. Celkově ale nebylo prokázáno, že by strukturální faktory byly při ovlivňování volebního chování voličstva města Jičína klíčové.

2) „Přebírají nová politická uskupení v Jičíně roli tradičních politických stran?“

Druhá výzkumná otázka se týká politické scény v Jičíně. Se zodpovězením této otázky pomůže vyhotovená tabulka 4 v kapitole 6.2.1 Místní politické subjekty, kde jsou vyobrazeny kandidující politické strany v letech 2006, 2010 a 2014. Z této tabulky je patrné, jaké strany byly u těchto voleb úspěšné a jaké na politickou scénu nově vstoupili. Na základě těchto výsledků je patrné, že je postavení tradičních stran ODS, KSČM a ČSSD na politické scéně v Jičíně stabilní. Nelze proto říci, že by nové strany přebíraly roli tradičních politických stran. Mezi tradiční strany lze ale již zařadit stranu vzniklou v roce 2006, kterou je Volba pro město, která se úspěšně účastnila všech třech posledních voleb. Také poslední konané volby v roce 2014 prokázaly sílu nových politických stran (Jičínský demokratický klub, Jičín pro kulturu a sport a SPO, ANO 2011 a Patrioti pro Jičín), které získaly v posledních volbách celkem devět mandátů. Jedná se o téměř polovinu získaných míst v městském zastupitelstvu.

3) „Dá se označit volební chování obyvatel obce Jičín jako nestabilní?“

Stabilitu volebního chování je možné pozorovat porovnáním výsledků voleb do zastupitelstva v jednotlivých letech (viz kapitola 6.2.2) a srovnáním odlišností volebního chování při volbách do Poslanecké sněmovny (viz **Příloha F**) a zastupitelstva města.

Z výsledků voleb do zastupitelstva v posledních třech volebních období je zřejmé, že některé tradiční strany, jako je politická strana ODS, radikálně ztrácejí počet hlasů. Klesá také počet hlasů KSČM a ČSSD, ale u těchto stran není pokles tak markantní. Stále ale platí, že tyto strany každoročně získávají největší počet hlasů, a proto je v tomto ohledu volební chování obyvatel stabilní. Na politickou scénu ale v Jičíně v posledních letech (především v posledních volbách v roce 2014) vstupují nové politické strany, kterým elektorát vyslovuje svoji důvěru. Je možné proto usuzovat, že určitá část voličů se odklání od stran, které volili v minulosti, v čemž lze spatřit projev nestability volebního chování.

Porovnáním volebních výsledků v roce 2006, 2010 a 2014 do zastupitelstva města a do Poslanecké sněmovny za město Jičín je možné zjistit, že voliči nejvíce hlasů udělili v obou typech voleb totožným stranám (ODS, KSČM, ČSSD, TOP 09, ANO 2011). Vymykají se pouze lokální strany kandidátů do zastupitelstva města, které byly v těchto volbách úspěšné.

Na základě rozboru výsledků voleb jak komunálních, tak národních za Jičínské voliče lze konstatovat, že volební chování je stabilní. Lze pozorovat pouze lehký úbytek hlasů tradičním politickým stranám a úspěch nových politických stran vstupujících na lokální politickou scénu.

7 Závěry

Diplomová práce je pojata jako případová studie, která se zabývá výzkumem volebního chování obyvatel města Jičína. Objektem výzkumu bylo zvoleno město Jičín jako reprezentant středně velkého města, u kterého se může či nemusí projevit vliv sociálně strukturálních faktorů na občany města.

Město Jičín se vyznačuje nízkou mírou nezaměstnanosti, a to více než o 2 % nižší, než je aktuální míra nezaměstnanosti v ČR. Největší počet pracovních míst nabízí firmy v průmyslové zóně, která nabízí práci především mužům, proto je v Jičíně vyšší nezaměstnanost u žen. Demografická struktura okresu Jičín ve srovnání s ostatními okresy Královéhradeckého kraje dosahuje horších výsledků. Populace stárne, vyznačuje se nízkou porodností, index stáří je druhý nejvyšší ze všech okresů a počet živě narozených na 1 000 obyvatel je zde naopak druhý nejmenší ze všech okresů. Počet obyvatel se v letech výrazně nemění, ale každým rokem vzrůstá počet přistěhovalých. Vzdělanostní struktura je pozitivní, jelikož 23 % obyvatel má vzdělání střední s maturitou, což je v celorepublikovém srovnání skvělý výsledek. Průměrná hrubá měsíční mzda v Královéhradeckém kraji je o 2 413 Kč nižší, než je výše průměrné mzdy v České republice.

Mezi cíle výzkumu patří ověření, do jaké míry obyvatele města Jičína ovlivňují strukturální faktory. Při rozboru první výzkumné otázky autorka práce vycházela z výstupů provedeného výzkumu. Komparací volby politických stran u různých sociálních skupin, u různých věkových a vzdělanostních skupin nebylo prokázáno, že voliče ovlivňuje jejich sociální postavení nebo vzdělání. Ukázalo se však, že volební chování ovlivňuje věk voličů. Nejmladší věková kategorie volí spíše pravici a nejstarší věková kategorie respondentů dala nejvíce hlasů levici. S rostoucím věkem počet voličů strany ČSSD roste, naopak strany Jičínský demokratický klub nebo TOP 09 spíše klesá. Mladí voliči volí spíše nově založené strany, než ty tradiční. Je zřejmé, že strukturální faktory nejsou při výzkumu volebního chování voličstva města Jičína klíčové.

Dalším dílčím cílem výzkumu bylo ověřit, jak velký je vliv nových politických uskupení v politickém životě v Jičíně. Tvzení, že nové strany přebírají roli tradičních politických stran, se nepotvrdilo. Na základě výsledků voleb a přehledu kandidujících stran v posledních třech volebních obdobích je patrné, že tradiční strany ODS, KSČM a ČSSD mají na politické scéně v Jičíně stále silnou pozici. Síla nových politických stran je zde ale zřetelná. Poslední konané volby v roce 2014 prokázaly sílu nových politických stran, které získaly v posledních volbách celkem devět mandátů, což tvoří téměř polovinu získaných míst v městském zastupitelstvu.

Poslední výzkumná otázka měla nalézt odpověď na tvrzení, zda je volební chování obyvatel města Jičina nestabilní. Na základě rozboru výsledků voleb jak komunálních, tak národních (za Jičínské voliče), lze konstatovat, že volební chování voličů je stabilní a elektorát volí ve volbách do zastupitelstva a do Poslanecké sněmovny téměř stejné strany. Dochází pouze k lehkému úbytku hlasů tradičním politickým stranám a úspěchu nových politických stran vstupujících na lokální politickou scénu. Zda voličstvo podporuje více pravici či levici není možné určit, jelikož rozložení hlasů je rovnoměrné a ve velké míře elektorát volí strany směřující k politickému středu.

K dalším výsledkům diplomové práce patří informace získané na základě řízeného rozhovoru s lídrem strany Jičínský Demokratický klub a zastupitelem města, Milošem Starým, díky němuž byly zjištěny informace o pozadí fungování zastupitelstva. Na základě rozhovoru lze konstatovat, že současná politická situace vylučuje možnost pustit se do závažných projektů, které prakticky nelze zrealizovat s většinou jediného hlasu. Z rozhovoru je patrné, že stranický systém v Jičíně nefunguje z důvodu nevýrazné většiny koaličních subjektů (11 členů zastupitelstva oproti 10 členům opozice). Zmiňuje, že koalice věnuje 50 % své energie tomu, aby se jejich rada udržela v čele města.

Diplomová práce se věnovala také volební účasti ve volbách do Zastupitelstva města Jičina, která představuje participaci obyvatel na politickém životě. Volební účast ve volbách do zastupitelstva města v posledních letech je poměrně vyrovnaná. Pohybuje se v letech 2002 - 2014 mezi 40 a 50 procenty. Také respondenti provedeného výzkumu uvedli přibližně 50% účast u voleb do zastupitelstva. V posledních volbách do

zastupitelstva byla volební účast nejnižší. Volební účast do Poslanecké sněmovny byla ve sledovaných letech vyšší, než do městského zastupitelstva a dosahovala vždy kolem 60 %, což znamená, že volbám do městského zastupitelstva obyvatelé přikládají nižší váhu.

K výsledkům provedeného výzkumu patří poznatek o distribuci volby. Respondenti uvedli, že nejčastěji využívají volbu konkrétních kandidátů z různých listin. Jako důvod volby politické strany přes 60 % dotazovaných uvedlo osobní sympatie ke členům politické strany. Je zřejmé, že volbu elektorátu ve volbách do zastupitelstva ve velké míře ovlivňují osobnosti kandidátů. Jako důvod své neúčasti u voleb dotazovaní uvedli časové vytížení nebo nerozhodnost při výběru strany. Položena byla také volná otázka, v jejímž rámci mohli účastníci výzkumu uvést konkrétní důvody spokojenosti/nespokojenosti s politickou situací ve městě Jičín. Mezi pozitiva byla uvedena například podpora zaměstnanosti v regionu nebo podpora sportovců. Mezi negativa bylo zařazeno využití peněz z rozpočtu města, volba sebe sama vlastním hlasem do rady města, či neshody mezi koalicí a opozicí. Další respondenti zmínili problém populismu politických stran.

Fakt, že v Jičíně vznikají nové politické strany, znamená, že obyvatelům města není situace týkající se místní politické scény lhostejná a mají zájem na ní participovat. Také úspěch nových politických stran v posledních volbách do zastupitelstva prokazuje, že voličstvo města Jičína naslouchá a registruje změny, které se v posledních volebních obdobích projevují. Jičín lze pokládat na české poměry za poměrně velké město. Na výsledcích výzkumu bylo dokázáno, že i v takto velkém městě sociální faktory nemusejí hrát rozhodující roli a nejsou ve výzkumu volebního chování obyvatel města Jičína klíčové. Výsledky provedeného výzkumu však nelze zobecňovat. Je třeba mít na zřeteli, že se jedná o výsledky obdržené na základě výzkumu provedeném pouze v jednom městě. V úvahu jsou nutné brát možnosti autorky práce při sestavování výběrového souboru, který by mohl být větší a rozmanitější. Otázkou zůstává, zda by podobného výsledku bylo dosaženo i v jiných větších městech, což by se mohlo stát předmětem dalších výzkumů.

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Katastrální území a městské části města Jičín	41
Tabulka 2 – Obyvatelstvo v okresech Královéhradeckého kraje	42
Tabulka 3 – Pohyby obyvatelstva ve městě Jičín	43
Tabulka 4 - Věková struktura obyvatel okresu Jičín	43
Tabulka 5 – Získané mandáty stran v Jičíně od roku 2006	50
Tabulka 6 – Výsledky voleb do městského zastupitelstva v roce 2006.....	53
Tabulka 7 - Komunální volby 2006 – nejvíce získaných hlasů.....	54
Tabulka 8 – Výsledky voleb do městského zastupitelstva v roce 2010.....	54
Tabulka 9 - Komunální volby 2010 – nejvíce získaných hlasů.....	55
Tabulka 10 – Výsledky voleb do městského zastupitelstva v roce 2014.....	56
Tabulka 11 – Komunální volby 2014 – nejvíce získaných hlasů	57
Tabulka 12 – Volební účast obyvatel okresních měst v KH kraji	58
Tabulka 13 – Rodinný stav respondentů.....	62
Tabulka 14 - Vliv faktorů na účast u voleb	71
Tabulka 15 - Volební podpora kandidátů do zastupitelstva dle dosaženého vzdělání	75
Tabulka 16 - Volební podpora stran dle věkové kategorie	76
Tabulka 17 - Volební podpora stran dle sociálního postavení.....	76
Tabulka 18 - Názory a postřehy respondentů na politickou situaci města Jičína.....	99
Tabulka 19 - Odlišnosti volebního chování při volbách do Poslanecké sněmovny a zastupitelstva města.	102

Seznam grafů a obrázků

Obrázek 1 - Typologie lokálních modelů demokracie.....	17
Graf 2 – Počet obyvatel Jičína v letech 2010 - 2016	42
Graf 3 – Vývoj nezaměstnanosti v Jičíně v letech 2010 – 2016.....	45
Graf 4 – Průměrné hrubé měsíční mzdy v ČR dle krajů – 1 až 3 čtvrtletí 2015.....	47
Graf 5 – Nové a stávající strany ve volbách 2014	51
Obrázek 6 – Desatero JDK	52

Graf 7 – Volební účast obyvatel Jičína do zastupitelstva v letech 2002-2014	57
Graf 8 – Volební účast v závislosti na typu voleb v ČR.....	58
Graf 9 - Věkové kategorie respondentů	61
Graf 10 - Dosažené vzdělání respondentů	63
Graf 11 – Ekonomické postavení respondentů	63
Graf 12 - Profese respondentů	64
Graf 13 - Sociální postavení respondentů.....	65
Graf 14 - Účast u voleb do Zastupitelstva města Jičína v roce 2014.....	66
Graf 15 - Způsob volby ve volbách do zastupitelstva na podzim roku 2014	66
Graf 16 - Volba kandidátní listiny	67
Graf 17 - Volba politické strany	68
Graf 18 - Podpora pravice, levice či politického středu	68
Graf 19 - Účast u voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2013	70
Graf 20 - Volba politické strany ve volbách do Poslanecké sněmovny	71
Graf 21 - Účast voličů do Poslanecké sněmovny u voleb do Zastupitelstva města Jičína ..	73

Seznam zdrojů

- BALÍK, Stanislav. Komunální politika: *Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada Publishing, 2009. 250 s. ISBN 978-80-247-. 2908-4.
- BERNARD, Josef, KOSTELECKÝ, Tomáš. *Prostorový kontext volebního chování – jak působí lokální a regionální prostředí na rozhodování voličů*. Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., Praha, Sociologický časopis/Czech Sociological Review, 2014. Vol. 50, No. 1: 3–28.
- CABADA, Ladislav; KUBÁT, Michal a kol. *Úvod do studia politické vědy*. Praha: Eurolex Bohemia, 2002. 445 s., ISBN 80-86432-41-6.
- ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav, ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, a.s. 1. vydání, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3061-5.
- ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha: Alfa Nakladatelství, s.r.o., 2008. ISBN 80-87197-00-3.
- KOPŘIVA, Radek. *Stabilita volební podpory politických stran v komunálních volbách*. Acta Politologica (on-line verze), 2010. roč. 2, č. 3, s. 3 - 16. ISSN: 1803-8220.
- KOSTELECKÝ, Tomáš. *Politická participace: analýza účasti ve volbách v roce 2010 a jejích determinant*. In D. Čermák, J. Vobecká a kol. *Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib*, 2011. s. 60–83. Praha: Sociologické nakladatelství.
- KREJČÍ, Oskar. *Nová kniha o volbách*. Praha: Professional Publishing, 2006. 481 s. ISBN 8086946010.
- LINEK, Lukáš. *Voliči a volby*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, Slon. 2010. 255 s. ISBN 978-80-7419-110-7.
- LINEK, Lukáš. *Kam se ztratili voliči? Vysvětlení vývoje volební účasti v České republice v letech 1990-2010*. 2013. 334 s. ISBN 978-80-7325-314-1.
- MATĚJŮ Petr, ŘEHÁKOVÁ, Blanka. *Proměny volebního chování sociálních tříd v letech 1992–1996*, in Matějů, P. – Vlachová, K. (eds.): *Nerovnost, spravedlnost, politika*, Praha, Sociologické nakladatelství. 2000. 402 s. ISBN 80-85850-82-6.

- MATĚJŮ Petr, ŘEHÁKOVÁ Blanka. *Obrat doleva nebo proměna vzorců volebního chování sociálních tříd?*. Pracovní texty Sociálních trendů. Praha: Sociologický ústav AV ČR. 1997. ISBN 80-85950-20-0.
- ŠARADÍN, P. (2008). *Teorie voleb druhého řádu a možnosti jejich aplikace v České republice*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 161 s., ISBN 978-80-244-1876-6.
- VLACHOVÁ, Klára. *Stranická identifikace v České republice*. Sociologický časopis, 2000. Vol. 39 (No. 4: S. 487-508)

Internetové zdroje:

- BUBENÍČEK, Václav, KUBÁLEK, Michal. *Konfliktní linie v malých obcích*. Acta Politologica. 2010. 2,3,30 – 45. ISSN 1803-8220 Dostupné z WWW: <<http://acpo.vedeckecasopisy.cz/publicFiles/00085.pdf>>.
- CZSO (2016).[online]. [cit. 2016-02-10]. Dostupné z WWW: <<https://www.czso.cz/csu/xh/nezamestnanost-v-kralovehradeckem-kraji-k-31-lednu-2016>>.
- CZSO (2016a).[online]. [cit. 2016-02-12]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/csu/xh/charakteristika_okresu_jicin>.
- CZSO (2016b).[online].[cit. 2016-03-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.czso.cz/documents/10180/20556287/1300721503.pdf>>
- CZSO (2016c).[online].[cit. 2016-02-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.czso.cz/documents/10180/20556287/1300721501.pdf>>.
- (CZSO 2016d).[online].[cit. 2016-02-12]. Dostupné z WWW: <<https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112015>>.
- (CZSO 2016e).[online].[cit. 2016-02-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.czso.cz/csu/czso/cri/prumerne-mzdy-3-ctvrtleti-2015>>.
- CZSO (2016f).[online].[cit. 2016-02-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo-domy-byty-a-domacnosti-podle-scitani-lidu-domu-a-bytu-2011-cr-kraje-okresy-so-orp-spravni-obvody-prahy-a-mesta-sidla-so-orp-2011-egrhq6c4dz>>.

- GIS.[online].[cit. 2016-03-03]. Dostupné z WWW:
<<http://gis.mujicin.cz/gis/MapoveProjekty>>.
- Jičínsko-zprávy.[online].[cit. 2016-03-03]. Dostupné z WWW:
<<http://www.jicinskozpravy.cz/zpravy/2014/2/1163-v-jicine-se-hlasy-tristi-zvitezilo-ano-o-zastupitelstvo-se-deli-devet-stran-v-nove-pace-nema-koalice-vetsinu.htm>>.
- Jičinský Demokratický Klub. [online]. [cit.: 2016-03-02]. Dostupné z WWW:
<<http://www.jdkjc.cz/>>.
- Kurzy.cz.[online].[cit. 2016-02-11]. Dostupné z WWW:
<<http://www.kurzy.cz/makroekonomika/nezamestnanost/>>.
- MěÚ Jičín (2014a).[online].[cit. 2016-02-02]. Dostupné z WWW:
<<http://www.mujicin.cz/informace-o-meste/d-1279844/p1=61626>>.
- MěÚ Jičín (2014b).[online].[cit. 2016-02-01]. Dostupné z WWW:
<<http://www.mujicin.cz/osadni-vybory/ms-61633/p1=61633>>.
- MěÚ Jičín (2014c).[online].[cit. 2016-02-02]. Dostupné z WWW:
<<http://www.mujicin.cz/3-organizacni-struktura/ms-14/p1=58555>>.
- MěÚ Jičín (2014d).[online].[cit. 2016-02-03]. Dostupné z WWW:
<<http://www.mujicin.cz/spravni-obvod-jicina-jako-obce-iii-a-ii-typu/d-203066>>.
- MěÚ Jičín (2014e).[online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z WWW:
<<https://www.mujicin.cz/rada-mesta/os-12026/p1=61629>>.
- MPSV.[online].[cit. 2016-02-03]. Dostupné z WWW:
http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/vyvoj_od_072004>.
- NORRIS, Pippa: Democratic Phoenix. Cambridge University Press, Cambridge 2002, [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z WWW:
<<http://www.ksg.harvard.edu/fs/pnorris/Acrobat/APSA%202002%20Democratic%20Phoenix.pdf>>.
- Portál Královéhradeckého kraje. [online]. [cit. 2016-03-05]. Dostupné z WWW:
<http://mapy.kr-kralovehradecky.cz/prumzony/cz/JC-podnikatelske-prostredi.htm>>.
- REIF, K., SCHMITT, H.: *Nine second-order national elections – a conceptual framework for the analysis of European election results*. European Journal of Political Research., 1980, Volume 8, Issue 1, pp. 3-44. [online]. [cit. 2016-01-12]. Dostupné z WWW: <<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1475-6765.1980.tb00737.x/pdf>>.

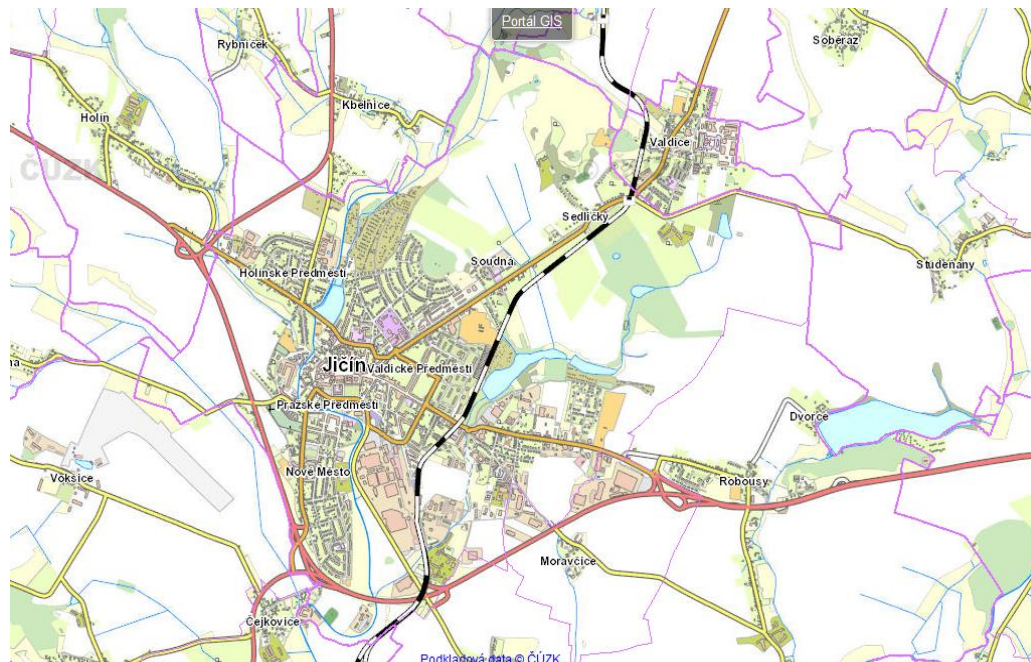
- Strategický plán rozvoje (2008). Dostupné z WWW:
<<https://www.mujiicin.cz/strategicky-plan-rozvoje/ds-29452/p1=58552>>.
- VLACHOVÁ, Klára, ŘEHÁKOVÁ, Blanka. Socioweb – Sociologický webzin.[online]. [cit.: 2016-01-01]. Dostupné z WWW:<<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=371&lst=106>>.
- Volební program JDK. [online]. [cit.: 2016-01-03]. Dostupné z WWW:
<<http://www.jdkjc.cz/jicinsky-demokraticky-klub/volebni-program/>>.
- Volby.cz .[online].[cit. 2016-02-11]. Dostupné z WWW:
<<http://volby.cz/pls/kv2014/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=5202&xobec=572659&xstat=0&xvyber=0>>.
- Volby.cz (2016a). [online]. [cit.: 2016-01-03]. Dostupné z www:
<<http://volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=5202&xobec=572659&xobecnaz=ji%E8%EDn&xstat=0&xvyber=0>>.
- Volby.cz (2016b). [online]. [cit.: 2016-01-03]. Dostupné z www:
<<http://volby.cz/pls/kv2006/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=5202&xobec=572659&xstrana=0&xodkaz=1>>.
- Volby.cz (2016c). [online]. [cit.: 2016-01-03]. Dostupné z www:
<<http://volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=5202&xobec=572659&xobecnaz=ji%E8%EDn&xstat=0&xvyber=0>>.
- Volby.cz (2016d). [online]. [cit.: 2016-01-03]. Dostupné z www:
<<http://volby.cz/pls/kv2010/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=5202&xobec=572659&xstrana=0&xodkaz=1>>.
- Volby.cz (2016e). [online]. [cit.: 2016-01-03]. Dostupné z www:
<<http://volby.cz/pls/kv2014/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=5202&xobec=572659&xstat=0&xvyber=0>>.
- Volby.cz (2016f). [online]. [cit.: 2016-01-03]. Dostupné z www:
<<http://volby.cz/pls/kv2014/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=5202&xobec=572659&xstrana=0&xodkaz=1>>.
- Volební program JDK. [online]. [cit.: 2016-01-03]. Dostupné z www:
<<http://www.jdkjc.cz/jicinsky-demokraticky-klub/volebni-program/>>.
- Výbory města Jičín. [online]. [cit. 2016-03-05]. Dostupné z WWW:
<<https://www.mujiicin.cz/zastupitelstvo-mesta/os-2333/p1=61630>>.

Zákony:

- Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích a obecních zřízeních. [online]. [cit.: 2015-11-08].
Dostupné z www: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128/>>.
- Zákon č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí. [online]. [cit.: 2015-11-08].
Dostupné z www:< <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491/>>.

Přílohy

Příloha A – Mapa města Jičína

Zdroj: GIS (2016)

Příloha B - Rozhovor s lídrem Jičínského demokratického klubu

- 1. V kterém roce byl založen Jičínský Demokratický Klub?** JDK jsme založili v prosinci 2013 s tím, že chceme kandidovat v jičínských komunálních volbách v roce 2014.
- 2. Co Vás vedlo k založení Klubu?** Ve volebním období 2010-2014 jsme byli svědky politikaření a boje o moc v našem městě, což znamenalo 2 roky po volbách rozpad koalice na radnici a odvolání starosty, místostarostů a RM. Dlouholeté animozity se stupňovaly v osobní útoky a vyřizování osobních účtů. Zájmy města šly zcela stranou. Naším cílem bylo odpolitizovat zastupitelstvo, protože na malé město manýry velké politiky nepatří. Jedinou politikou pro nás je rozvoj Jičína a blaho občanů a respektování demokratických principů. Vzorem nám byl Hradecký demokratický klub, který stojí v čele Hradce Králové už druhé volební období a vymezil se vůči velkým politickým stranám.
- 3. Jak jste spokojen s výsledky Vašich prvních voleb?** S výsledkem voleb jsme museli být spokojeni. Více než naše tři mandáty v zastupitelstvu nezískal žádný volební subjekt. Jičíňáci vyslali jasný vzkaz, koho chtějí v čele města a volili napříč spektrem všech kandidátů devíti pol. stran a seskupení. Zástupci ANO, ČSSD, Sdružení pro Jičín, Volby pro město a TOP 09 bohužel, tento vzkaz nevzali v potaz.
- 4. Jaký je Váš názor na současnou politickou situaci v Jičíně?** Situace v Jičíně není lepší než před volbami, kdy v koalici pěti výše uvedených subjektů stojí 11 zastupitelů. V opozici tak zbylo 10 zastupitelů ze 4 volebních uskupení. Po oznámení výsledků voleb náš klub svolal všechny strany k jednání s návrhem vytvořit jakousi Radu „dobré vůle“ se zastoupením prvních sedmi volebních seskupení v Radě města Jičína podle úspěšnosti s tím, že se všichni budou podílet na vedení města. ANO, ČSSD a spol., však už měly koaliční smlouvu podepsanou a naši spolupráci odmítly. Znamená to v praxi, že koalice věnuje 50% své energie tomu, aby se jejich rada udržela v čele města.
- 5. Kolik členů má v současnosti Klub?** Je nás asi 50 a krom toho máme řadu sympatizantů i z jiných obcí. Jsou mezi nimi významné osobnosti veřejného a kulturního života.
- 6. Kolik členů se aktivně podílí na životě Klubu?** Jádrem tvoří 15 neaktivnějších členů JDK.
- 7. Jaké aktivity Klub vykazuje?** JDK a jeho členové se velmi aktivně podílejí na mnoha projektech v oblasti kultury, sportu, volnočasových aktivit, charitativních akcí, propagaci města a regionu, ekologii atd. Organizují vernisáže, sportovní soutěže, vydávají své noviny, organizují besedy a vzdělávací akce, dokonce i festivaly. Mnozí

z členů stojí v čele významných institucí a organizací ve městě. Máme mezi sebou i zástupce akademické obce a vedení firem.

- 8. Jaký je postup při sestavování kandidátní listiny ve volbách do městského zastupitelstva?** Obsadit kandidátku nového volebního sdružení je těžké. Ne každý je ochoten vystavit svou reputaci na kandidátce. Díky našemu programu se nám podařilo získat 21 kandidátů, kde převládali mladí, vzdělaní, šikovní a pracovití lidé, kterým není lhostejné, kam se bude Jičín v budoucnu ubírat. Přestože jsme se nechovali účelově takticky a neuháněli tzv. sběrače hlasů, byl náš výsledek přinejmenším uspokojivý. Za naší sázkou na mladé kandidáty si stojím, i když jejich generační souputníci, bohužel, nejsou z demografického hlediska tou nejširší volební základnou. To, jak si dnes vedou, je příslibem nejen do příštích voleb ale hlavně dobrou zprávou pro budoucnost Jičína.
- 9. Jaký je vztah Klubu k ostatním politickým a nepolitickým subjektům ve městě Jičín?** Za JDK jsme deklarovali, že se spojíme s každým, komu jde o blaho města a jeho obyvatel. To platí i nadále. Současné vedení města je podivným kompilátem, který drží pohromadě jejich koaliční smlouva a velmi nestabilní většina jednoho hlasu. Komunikujeme s každým, kdo prosazuje konstruktivní a demokratický přístup. Na malém městě by se nemělo politikařit. JDK není hlasovací stroj, jeho členové mají mnohdy rozdílné názory na řadu témat. Vždy se snažíme ctít demokratický princip a konsensus.
- 10. Jak hodnotíte činnost Vašich 3 zvolených zastupitelů v současném volebním období?** Nechci se chválit, ale patříme k nejaktivnějším v zastupitelstvu města. Atmosféra tam však celkově není dobrá a namísto konstruktivní práce utápíme mnoho času v ne vždy plodných diskusích, kterým by se dalo dobře předejít lepší komunikací ze strany vedení města, ať už se týká rozpočtu, výstavby a rozhodování rady města.
- 11. Kolik z Vašich vytyčených bodů programu se Vám povedlo splnit a které ještě plánujete?** Naše některé konkrétní body se, kupodivu, přes nepříznivou konstelaci v RM podařilo splnit během několika měsíců po volbách, jako například internetové připojení ve městě zdarma, vstup Jičína do Geoparku Český ráj pod hlavičkou UNESCO, organizace akcí jako oslavy 100 let atletiky v Jičíně, 70. ročník Mikulášského běhu, řada výstav a vernisáží včetně Mezinárodních malířských plenérů v Jičíně, besed s občany a v neposlední řadě prosazení Food festivalu v Jičíně do portfolia cestovního ruchu a kulturních akcí ve městě. (pozn. 1. ročník navštívilo přes 5000 návštěvníků a letos pořadatelé počítají s jeho rozšířením.) To jsou všechno akce ve spolupráci s městem. Snažíme se být konstruktivní a RM většinu našich konkrétních programových akcí akceptovala. Podařilo se také prosadit vznik Výboru pro výstavbu a územní plán, ale nakonec, vzhledem k přístupu koalice, která nám neumožnila důstojné zastoupení, v tomto výboru nejsme zastoupeni.

12. Jste s nějakou stranou v tzv. koalici? Jak vnímáte koalice ve stranickém systému v Jičíně? Jsme v jakési volné koalici se sdružením PATRIOTI, s nimiž máme řadu společných témat a jsme s nimi v opozici vůči současnému vedení města. Koalici na radnici v Jičíně vnímám jako prostředek k udržení se v čele města. Je to typický příklad účelu, který svítí prostředky. Naprosto politicky nehomogenní parta, kde jeden druhého drží v šachu, protože právě jeho hlas je existenčně důležitý pro zachování koalice. Lepší řešení jsme nabídli v podobě široké koalice (rovněž názorově nehomogenní), kde by odpadla hrozba silné opozice. Současná situace vylučuje možnost pustit se do závažných projektů, které prakticky nelze zrealizovat s většinou jediného hlasu. Stranický systém v Jičíně nefunguje.

Na otázky odpovídal líder JDK Mgr. Miloš Starý

Příloha C - Dotazník: Politické postoje voličů obce Jičín

Politické postoje voličů obce Jičín

Konec vyplňování **10. 03. 2016 20:00**, výsledky budou k dispozici pouze zadavateli.
Počet otázek: 20 Průměrná doba vyplňování: 00.04:21

Dobrý den,

ráda bych Vás požádala o vyplnění **dotazníku**, jehož smyslem je získat data pro výzkum, který je součástí mé diplomové práce na téma „Politické aspekty územní samosprávy – volební chování obyvatel města Jičína“. Cílem je poukázat na fakt, zda voliče ovlivňují sociální či místní faktory. Odpovědi, které nám sdělíte, jsou zcela důvěrné a anonymní a budou zpracovány hromadně s odpověďmi ostatních respondentů. Budu Vám velmi vděčná, pokud přepošlete odkaz na dotazník také dalším lidem.

Předem děkuji za Váš čas věnovaný jeho vyplnění.

Bc. Michaela Stránská

[Vyplnit dotazník](#)

povinná otázka

1. Zúčastnil(a) jste se voleb do zastupitelstva obce Jičín v roce 2014?

- Ano
- Ne

povinná otázka

2. Jakým způsobem jste volil(a) v komunálních volbách na podzim roku 2014? Zvolte jednu z následujících odpovědí:

- Vybíral(a) jsem konkrétní kandidáty z různých listin
- Volil(a) jsem jednu kandidátní listinu
- Volil(a) jsem jednu kandidátní listinu a několik hlasů jsem rozdělil(a) konkrétním kandidátům

povinná otázka

3. Jakou kandidátní listinu jste volil(a)? Zvolte jednu z následujících odpovědí:

- Listinu sdružení nezávislých kandidátů
- Listinu politické strany či hnutí

povinná otázka

4. Která politická strana to byla? Zvolte jednu z následujících odpovědí, nebo zadejte vlastní odpověď:

- ANO 2011
- ČSSD
- KSČM
- Sdružení ODS a NK
- Jičínský Demokratický Klub
- Volba pro město
- TOP 09
- PATRIOTI pro Jičín
- Sdružení pro Jičín
- Jičín pro kult. a sport a SPO
- Jiná strana:

povinná otázka

5. Proč jste volil(a) právě tuto kandidátní listinu?

Zvolte alespoň jednu možnost.

- Osobní sympatie ke kandidátům strany
- Nespokojenost s kandidaturou ostatních stran
- Spokojenost s programem této strany
- Spokojenost s politickou činností zástupců strany v minulosti
- Vlastní odpověď:

povinná otázka

6. Se kterou stranou ztotožňujete své názory (ANO, ČSSD, KSČM, ODS, JDK, Volba pro město, TOP09, PATRIOTI pro Jičín, Sdružení pro Jičín,...)? Napište konkrétní stranu:

(text)

povinná otázka

7. Účastnil(a) jste se v roce 2013 voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR?

- Ano
- Ne

povinná otázka

8. Jakou politickou stranu jste volil(a)? Vyberte jednu z odpovědí nebo uveďte vlastní odpověď:

- ČSSD
- ODS
- TOP09
- KSČM
- ANO 2011
- Vlastní odpověď:

povinná otázka

9. Mají na Vaši účast vliv některé z těchto faktorů? Zvolte 1 z následujících možností nebo uveďte vlastní odpověď:

- Vzdálenost volební místnosti od bydliště
- Aktuální počasí
- Časové vytížení
- Nepovažuji komunální voby za významné
- Vliv rodiny, partnera či blízkého okolí
- Nemožnost se rozhodnout, kterou stranu vybrat
- Jiné důvody:

povinná otázka

10. Volíte tradiční politické strany nebo nová politická uskupení?

- Tradiční politické strany (např. ODS, ČSSD, KSČM apod.)
- Nové politické strany (např. Jičínský demokratický klub)

povinná otázka

11. Ovlivňují Vás předvolební kampaně politických stran prostřednictvím médií, letáků, sociálních sítí, apod.?

- Ano
- Ne

povinná otázka

12. Uveďte Vaše pohlaví:

- Muž
- Žena

povinná otázka

13. Jaká je Vaše věková kategorie?

- 18 – 35
- 36 – 50
- 51 – 65
- 66 a výše

14. Jaký je Váš rodinný stav? Zvolte jednu z následujících odpovědí:

- Ženatý/vdaná
- Vdovec/vdova
- Rozvedený(á)
- Svobodný(á)

povinná otázka

15. Kolik máte dětí? Vyplňte číslo, pokud děti nemáte, vyplňte 0.

 (číslo)

povinná otázka

16. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? Zvolte jednu z následujících odpovědí:

- Základní
- Vyučen
- Střední s maturitou
- Nástavba
- Vysokoškolské

povinná otázka

17. Jaké je Vaše současné ekonomické postavení?

Zvolte alespoň jednu možnost.

- Podnikatel
- Zaměstnanec
- Student
- Nezaměstnaný
- Pracující důchodce
- Nepracující důchodce
- V domácnosti
- Na mateřské dovolené

povinná otázka

18. Pokud vykonáváte určitou profesi, napište prosím, o jakou se jedná:

 (text)

povinná otázka

19. Pokud byste měl(a) zhodnotit své sociální postavení na škále od 1 – 10, kdy 1 je nejnižší a 10 nejvyšší sociální postavení, které by to bylo?

 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

nepovinná otázka

20. Volná otázka: Uveďte konkrétní důvody spokojenosti/nespokojenosti s politickou situací v obci Jičín:

 (text)

Odeslat dotazník

Příloha D – Názory a postřehy respondentů na politickou situaci města Jičína

Tabulka 18 - Názory a postřehy respondentů na politickou situaci města Jičína

„Některým kandidátům není hanba se zvolit vlastním hlasem do rady města.“
„Je tu pár lidí, kteří se tu snaží něco pro Jičín udělat, ale stále dost, těch kteří tu kradou, nebo nedělají nic, nebo tomu jen přihlíží.“
„Otázka využití peněz z rozpočtu města - např. malá podpora kulturních akcí.“
„Vadí mi, že velká část kandidátů kandiduje pouze kvůli finančnímu prospěchu.“
„Příliš mnoho subjektů v zastupitelstvu.“
„Stále se opakují stejné vzorce chování politiků, kteří jsou u moci.“
„Politickou situaci v Jičíně považuji v posledních letech za nestabilní.“
„V současné době jsem nespokojený s politickou situací - z důvodu "křehké" koalice v poměru 11:10.“
„Spousty neshod mezi koalicí a opozicí.“
„V Jičíně by si místní "politici" neměli hrát na politiky.“
„Spokojenost s podporou zaměstnanosti v regionu.“

Příloha E – Volební program Jičínského Demokratického Klubu

Volební program Jičínského Demokratického Klubu

- Jičín – moderní město pro všechny - hlavním úkolem je prosadit Wi-Fi zdarma v centru města. JDK dále vítá moderní kulturní a zábavné akce, ale i komerční aktivity, které přivedou lidi z nákupních center do města. JDK chce uspořádat první jičínský food festival.
- Jičín a rozpočet – základem programu JDK je odpovědné a transparentní nakládání s veřejnými financemi a dobrá správa městského majetku. JDK v tom chce postupovat koncepčně a řídit se zásadami demokracie a zdravého rozumu ve prospěch města.
- Jičín a sport – prioritou JDK je především podpora sportovních aktivit dětí a mládeže. To se neobejde bez jejich vedení kvalitními trenéry a cvičiteli. JDK chce prosadit navýšení sportovních grantů vypisovaných městem, aby maximum dětí mělo kvalitní trenérské vedení a mohlo plně využívat potenciálu městských sportovišť. V oblasti investic do sportu je prioritou JDK výstavba nových šaten venkovních sportů na Městském stadionu a další zkvalitňování stávajících sportovišť na území města.
- Jičín a životní prostředí - prvotním cílem JDK je podpořit systémové řešení projektu kanalizace v Sedličkách i oblasti kasáren. Dále podpoří revitalizaci lesoparku Čerovka.
- Jičín a kultura – JDK chce aktivně jednat se Sokolskou jednotou o dalším osudu divadelního domu. Tento mimořádný objekt, který vznikl při přestavbě budovy v roce 1926, si zaslouží rozsáhlou rekonstrukci, která se neobejde bez účasti města a bude vyžadovat velkou investici. JDK dále podpoří opravu biografu, neboť současný stav biografu Český ráj je ostudou města.
- Jičín a vzdělávání - v oblasti základního školství bude JDK prosazovat zlepšování podmínek ve školských zařízeních zřizovaných městem, jak po stránce energetické (výměny oken, zateplení), hygienické (osvětlení učeben, sociální zařízení), tak po

stránce vybavení potřebným mobiliářem, aby žáci měli podnětné prostředí pro své vzdělávání.

- Jičín a jeho tvář - jedním z cílů JDK je vytvoření instituce, která by chránila vzhled města a měla doporučující a poradní hlas při rozhodování o projektech a jejich realizaci.
- Jičín a cestovní ruch - město Jičín v současné době nevyužívá zcela potenciál své unikátní polohy v rámci jediného geoparku UNESCO v ČR – Českého ráje, což chce JDK změnit.
- Jičín a sociální služby – JDK podpoří vytvoření fondu sociálních bytů a chce pomoci s integrací klientů stacionářů Kamarád a Apropa do běžného života.
- Jičín a doprava - v oblasti dopravy chce JDK pokračovat v opravách veřejných komunikací a podporovat vybudování severního obchvatu.

Příloha F – Odlišnosti volebního chování při volbách do PS a zastupitelstva města

Tabulka 19 - Odlišnosti volebního chování při volbách do Poslanecké sněmovny a zastupitelstva města.

Strana	Platné hlasy - 2006		Strana	Platné hlasy - 2010		Strana	Platné hlasy - 2014	
	celkem	v %		celkem	v %		celkem	v %
Strana zdravého rozumu	373	0,89	OBČANÉ.CZ	85	0,2	Česká str.sociálně demokrat.	7 422	18,7
Balbínova poetická strana	46	0,11	Věci veřejné	5 353	12,91	Strana svobodných občanů	989	2,49
Právo a Spravedlnost	121	0,28	Konzervativní strana	36	0,08	Česká pirátská strana	988	2,49
NEZÁVISLÍ	225	0,53	Komunistická str.Čech a Moravy	4 643	11,2	TOP 09	5 241	13,2
Koruna Česká (monarch.strana)	104	0,24	Česká str.sociálně demokrat.	8 516	20,54	HLAVU VZHŮRU - volební blok	137	0,34
Občanská demokratická strana	15 342	36,7	Strana Práv Občanů ZEMANOVCI	1 398	3,37	Občanská demokratická strana	2 553	6,43
Česká str.sociálně demokrat.	13 050	31,22	STOP	21	0,05	politické hnutí Změna	281	0,7
SNK Evropští demokraté	1 221	2,92	TOP 09	8 399	20,26	Strana soukromníků ČR	114	0,28
Unie svobody-Demokratická unie	122	0,29	EVROPSKÝ STŘED	17	0,04	Křesť.demokr.unie-Čs.str.lid.	1 951	4,92
Pravý Blok	272	0,65	Křesť.demokr.unie-Čs.str.lid.	1 267	3,05	Suver.-Strana zdravého rozumu	144	0,36
4 VIZE-www.4vize.cz	32	0,07	Volte Pr.Blok www.cibulka.net	249	0,6	Aktiv nezávislých občanů	54	0,13
Strana zelených	2 608	6,23	Strana zelených	968	2,33	Strana Práv Občanů ZEMANOVCI	470	1,18
Komunistická str.Čech a Moravy	5 252	12,56	Suverenita-blok J.Bobošíkové	1 739	4,19	Úsvit přímé demokr.T.Okamury	3 331	8,4
Koalice pro Českou republiku	92	0,22	Česká pirátská strana	259	0,62	Dělnic.str.sociální spravedl.	354	0,89
Národní strana	70	0,16	Dělnic.str.sociální spravedl.	425	1,02	ANO 2011	8 552	21,6
Křesť.demokr.unie-Čs.str.lid.	2 359	5,64	Strana svobodných občanů	318	0,76	Komunistická str.Čech a Moravy	5 922	14,9
NEZ.DEMOKRATÉ (předs.V.Železný)	445	1,06	Občanská demokratická strana	7 757	18,71	LEV 21-Národní socialisté	37	0,09
STRANA ROVNOST ŠANCÍ	64	0,15				Strana zelených	1 105	2,78

Zdroj: Vlastní zpracování autorky na základě portálu Volby.cz (2016e)